

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
 INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
 HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
 Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
 VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

INHOUD: — Slachtoffers Kloet-ramp. — De Jaarl. Algem. Verg. van de Vereen. „Oost en West“ te Deventer. — Rede, uitgesproken door den Voorzitter der Vereen. — Nederlanders, waar blijven de bederwijken Uwer belangstelling voor Indië? — Zomer-Conferenties voor Zendingstudie te Lunteren. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Ingezonden. — Suriname. — Curaçao. — Ingezonden. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht.

Omdat de voor-bespreking van de agenda der algemeene vergadering in de hoofdbestuursvergadering een langdurig en diepgaand debat deed verwachten, werd deze op den avond te voren uitgeschreven.

Op 4 Juli, om 6 uur n.m., werden hoofdbestuur en afgevaardigden van „Oost en West“ ontvangen door den burgemeester van Deventer, den heer Jhr. Mr. T. van Humalda van Eysinga, voorzitter en directeuren van de Middelbare Koloniale Landschool in het Koloniaal Landbouwmuseum en enkele notabelen met hunne dames.

De burgemeester hield daarbij een welkomstrede, waarin Z.E.A. zijn voldoening uitsprak, dat Deventer in de gelegenheid was gesteld aan de Vereeniging „Oost en West“ gastvrijheid te verlenen. Spreker deed daarbij uitkomen, dat Deventer — dat altijd zeer veel belangstelling had voor onze koloniën, en zulks o.m. heeft bewezen door hetgeen het voor de oprichting en den bloei van de Middelbare Koloniale Landbouwschool en het Koloniaal Landbouwmuseum deed en doet — het doel en streven waardeert van de Vereeniging „Oost en West“, wier werkzaamheid o.a. kan blijken uit haar orgaan „Het Koloniaal Weekblad“, dat ons ook op de hoogte houdt van al het belangrijke, dat er in Oost en West geschiedt. Gij kunt dus verzekerd zijn — zoo zeide spreker — in dit milieu een vruchtbaren bodem te vinden voor de denkbeelden, die gij zult uitzaaien op uw congres.

De voorzitter der Vereeniging, de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, den burgemeester beantwoordend, verklaarde met vreugde naar Deventer te zijn gekomen en overtuigd te zijn, dat de hartelijke en bemoeiigende woorden van den burgemeester een spoorslag zullen zijn om de discussies met opgewektheid te voeren in het gemeenschappelijk belang van Indië en Nederland.

Om 6.30 uur n.m. vereenigden de aanwezigen zich aan een gemeenschappelijk diner, waarna het hoofdbestuur tot zijn voorvergadering overging. Het daar verhandelde is in de notulen vermeld.¹⁾

Aan de algemeene vergadering op 5 Juli ging een bezoek aan het Koloniaal Landbouwmuseum en de Koloniale Landbouwschool vooraf. De gasten werden om 10.30 uur v.m. in het museumgebouw ontvangen door den Voorzitter van het Bestuur, den heer P. H. van Groningen, met een rede, waarin hij het ontstaan van het museum memoreerde.

Toen onder het ministerie Talma besloten was tot

¹⁾ In het volgend nummer te plaatsen.

de inrichting van een Middelbare Koloniale Landbouwschool, ging de keuze voor de vestigingsplaats tusschen Haarlem en Deventer. Haarlem had veel voor: het was een koloniaal milieu, een groote stad, gemakkelijk te bereiken en..... had reeds een koloniaal museum. In het voordeel van Deventer was, dat het een rustige, voor deze inrichting van onderwijs zeer geschikte plaats was. Deventer was er toen — om het pleit te winnen — op bedacht een Koloniaal Landbouwmuseum te stichten, dat van zooveel waarde is voor het onderwijs aan de Landbouwschool. Dit was makkelijker gezegd dan gedaan, maar door samenwerking en steun van verschillende zijden, vooral van Minister Talma en van den toenmaligen Gouverneur-Generaal Idenburg, mochten wij slagen. Laatstgenoemde benoemde een Regeerings-commissie, die er in slaagde een zoo schitterende collectie samen te brengen, dat in 1912 een tentoonstelling te Deventer kon worden gehouden, waaraan ook vele instellingen medewerkten. Toen was de stichting van het museum nog slechts een kwestie van geld, dat door de royale hulp van Minister Colijn en de Ministeriën van Landbouw en Koloniën en de krachtige medewerking van de gemeente Deventer spoedig gevonden was. Daarmede werd Deventer een koloniaal milieu, een koloniale voorpost in het Oosten van ons land.

Tusschen het Koloniaal Landbouwmuseum en de Vereeniging „Oost en West“ bestaat een zekere band — aldus eindigde spreker zijn rede — beide trachten de belangstelling voor Indië in Nederland te verhoogen.

Na een korte dankbetuiging van den voorzitter der vereeniging „Oost en West“, werd onder leiding van den heer van Groningen en de directeuren van het Museum en de Landbouwschool, de heeren Dr. H. H. Zeijlstra Fzn. en Dr. H. D. Tjeenk Willink, tot de bezichtiging overgegaan.

Het kleine, met de uiterste zorg ingerichte museum voldoet reeds thans aan het tweeledig doel: een onschatbare hulp te zijn bij het landbouwkundig onderwijs en aan belangstellende bezoekers een beeld te geven van hetgeen de cultures in Indië opleveren.

Wij zagen een afdeeling rubber, waarbij ons enkele rubbersoorten werden getoond en de wijze van aftapping en bereiding voor den handel van rubber en getah-pertja werden medegedeeld; een afdeeling koffie; een afdeeling kina, waarbij ons de geschiedenis van den invoer van de kinaplant op Java werd medegedeeld en het onderscheid tusschen de z.g. Ledgerkina en de roode kina werd getoond, waarvan de eer-

Slachtoffers Kloet-ramp.

Verantwoording der ontvangen gelden:

Reeds verantwoord in het Koloniaal Weekblad van 10 Juli j.l., No. 28	f 988.—
Mevr. J. d. K.—K., Breda	2.50
H. L., Den Haag	15.—
F. S. v. 's-G., id.	5.—
Mevr. Wed. S. B. B., Hilversum	10.—
J. T., Rotterdam	2.—
M. S., Den Haag	5.—
W. J. C. S., Scheveningen	20.—
W. v. G., Den Haag	10.—
E. M. v. G., id.	10.—
E. H. L., id.	1.—
Jhr. L. Ph. H. S., id.	50.—
A. T. H. M. v. W. W., id.	10.—
Totaal	f 1128.50

De op initiatief van de Afdeeling Haarlem van de Vereeniging „Oost en West“ gestichte „Plaatselijke Kloetcommissie voor Haarlem“, heeft tot heden aan bijdragen ontvangen f 2151.—.

De Secretaris,
 E. F. GROOSS.

De Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Vereeniging „Oost en West“ te Deventer.

Op uitnodiging van onze jongste afdeeling Deventer werden de Jaarlijksche Algemeene Vergadering en de daaraan voorafgaande Hoofdbestuursvergadering dit jaar aldaar gehouden. En onze gastvrouw mag over deze ontvangst voldaan zijn.

COSTUMES • MANTELS •
 TAILLE-COSTUMES •
 BLOUSES •
 ROKKEN •

• DEN-HAAG •

• RIJKLEEDING •
 • KLEEDING NAAR MAAT •

• SPUISTRAAT 8 •

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
 ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

De Haagsche Broodfabriek „THEARIO”

Fabriek en Kantoor BILDERDIJKSTRAAT 139

levert alle soorten BROOD, LUXE-BROOD, BESCHUIT, KOEK- en BANKETBAKKERSARTIKELN.

De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS

Zij staat sedert 1909 voortdurend onder Controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

Onze Eigen Winkels zijn gevestigd in de:

Bilderdijkstraat 143
Regentesseilaan 55
Noordeinde 192
Fred. Hendriklaan 189
Reinkenstraat 34
Theresiastraat 50

Te v. d. Boschstr. 53
Keizerstraat 24
Weimarstraat 59a
Beeklaan 329
Bezuidenhout 134
Trompstraat 37

Valeriusstraat 72
Korte Poten 26
Koningin Emmaplein 6
Vaillantlaan 394

171

ste uitsluitend dient voor de bereiding van de kinine, de tweede voor de bereiding van kinahoudende preparaten; afdelingen thee, kapok en cacao. Verder de afdelingen lederwerken, mandwerken, vezelstoffen, w.o. manillahennep, jute en sisal, oliën, copra, harssoorten en specerijen, alsmede de verzamelingen curiosa en ethnografica uit verschillende streken. En ten slotte smeed- en houtwerk van de leerlingen, bestemd voor de a.s. nijverheidstentoonstelling, en een prachtige reproductie van de machinerieën van een suikerfabriek met vier molens, welke vervaardiging f 1500 heeft gekost.

Nadat het gezelschap was gefotografeerd, werd overgegaan tot de bezichtiging van de Landbouwschool. Aangevangen werd met een bezoek aan de turunen en kassen, waar de bezoekers weer eens een tropische atmosfeer konden genieten. Daarna kwamen de schoollokalen aan de beurt, waarin de groote zindelijkheid en de frissche atmosfeer aangenaam aandeden. Inrichting en leermiddelen lieten niets te wenschen over (tenminste in het oog van ons leeken; de leeraren denken daarover natuurlijk altijd anders). Jammer genoeg ontbrak de tijd om ook de werkplaatsen te bezichtigen, waar de jongelui de smeed- en timmermanskunst beoefenen, niet omdat zij zelf werkmans moeten worden, maar alleen om later in staat te zijn het werk hunner ondergeschikten met kennis van zaken te kunnen beoordeelen.

Uiterst voldaan, maar knapjes vermoeid, toog het gezelschap weer stadwaarts, om aan een gezamenlijk noenmaal de krachten te herstellen voor de algemeene vergadering.

Deze ving om 2 uur n.m. aan: voor het verhandelde zij verwezen naar de betrekkelijke notulen.²⁾

Het meerendeel der bezoekers keerde des avonds huiswaarts, zeker allen zonder uitzondering met de aangenaamste herinneringen aan de interessante uren in Deventer doorgebracht en aan de gulle, hartelijke ontvangst daar ondervonden. G.

²⁾ In het volgend nummer op te nemen.

REDE

sitgesproken door den Voorzitter der Vereeniging „Oost en West”, den heer C. R. Bakhuizen van den Brink, bij gelegenheid van de opening van de Jaarlijkse Algemeene Vergadering te Deventer op 5 Juli 1919.

In art. 2 van de Statuten onzer vereeniging staat als de dag van hare oprichting vermeld 3 Mei 1899. Het is dus in dit jaar 20 jaren geleden, dat de vereeniging „Oost en West” zich opmaakte met het doel, zooals dat in art. 3 van hare statuten beschreven staat, om den band tusschen Nederland en Oost- en West-Indië voortdurend te versterken, en om, zoowel de gemeenschappelijke belangen, als die van Oost- en West-Indië in het bijzonder te bevorderen.

Geen vereeniging van geleerden, geen vereeniging van bepaalde gezindten of van politieke partijschappen, neen, een vereeniging uitsluitend van vrienden van Indië, bij wie de liefde voor die gewesten en hunne bevolking was gegroeid door persoonlijke ervaring, en die niet anders wenschten dan hun daar verworven kennis en ondervinding dienstbaar te maken in het belang van die gezegende gewesten, waar velen hunner het beste deel van hun leven en werkzaamheid hebben doorgemaakt. Die liefde — want hier vooral geldt: *Kennis is Liefde* — wilden zij omzetten in belangstelling van het geheele Nederlandsche volk, van elken rang en stand, in de Lage Landen van der zee, van Limburg en Brabant tot in Friesland en Groningen, van Zeeland en Holland over Utrecht en Gelderland tot in Overijssel. Bij geen Nederlander mocht onbekendheid, mocht onverschilligheid ten aanzien van Indië bestaan. Zoo wilden het de oprichters onzer vereeniging, zoo willen wij allen, leden der vereeniging, die hier vergaderd of vertegenwoordigd zijn. Mogen wij nu tevreden zijn met hetgeen in die 20 jaren is bereikt? Als wij in het verslag van het afgelopen jaar lezen, dat het aantal leden met 104 achteruitging en op 31 December 1918 2447 bedroeg, stemt dit allerminst tot tevredenheid wanneer wij tegenover dit cijfer stellen dat der bevolking van Nederland van ruim zes millioen. Ja, dan zouden wij geneigd zijn, den zwaardenkenden gelijk te geven, wanneer zij beweren — de Nederlander voelt niets voor Indië, de Nederlander is Indië niet waard. Houdt mij ten goede, geachte vergadering, dat ik mij niet in de rij der zwartgalligen wil plaatsen. Ik heb vertrouwen in mijn land, ik heb vertrouwen in zijn volk, en daarvoor ben ik den Hemel dankbaar, want wie dat vertrouwen mist, ziet ook het vertrouwen in zich zelf vergaan, ziet alle hoop en allen moed verloren. Houde men het oog vooral niet als bij uitsluiting gericht tot den schaduwkant, maar wij,

vrienden van het zonnige Indië, keeren wij ons tot de zonzijde. En dan, zijn er geen schoone lichtpunten? Zag men niet in de laatste jaren, spijt den hekelaars, van het Nederlandsche volk in verschillende kringen de belangstelling voor Indië meer en meer ontwaken?

De dagbladders staat meer ruimte af voor Indië, de periodieken vestigen in schrift en beeld steeds meer de aandacht van allen, ja tot in het bereik van de kleinste burgers, op het schoone en merkwaardige van Indië; lezingen betreffende Indië worden in alle streken van ons land gehouden, ik noem in het bijzonder de openbare cursussen, het Comité voor Lezingen en Leergangen, de voordrachten in de Volksuniversiteiten en het laatste uit den jongsten tijd, de Indische week van onze Hoogescholen. De in ons land vertoeyende Indiërs hebben alhier de belangstelling voor hunne kunst, de muziek, den dans en net tooneel, ik denk hier aan Mudato, weten te bevorderen. En zij, die met warmte ijveren voor de maatschappelijke belangen van Indië, die wijzen op de gebreken welke te dien opzichte bestaan, vaak in heilige taal, zijn zij zelfs geen Nederlander? En vergeten zij, die in hun ijver daarbij smalen op hun land en volk, niet dat zij zich zelf beschimpen, en bij hen, voor wier belangen zij wenschen te strijden, het vertrouwen ontnemen of het wantrouwen versterken in ons land en in onze regeering, en in plaats van den band tusschen Indië en Nederland geestelijk en zedelijk te versterken, kracht geven aan de wangunstigen, de haatdragenden, de benijders, die in blinden ijver aansturen op losscheuring, op vijandelijk verzet? Ik geef hun goede bedoelingen, hun weldadig streven allen lof; ik wil hen helpen, hun doel te bereiken. Uit mijne kinderjaren ben ik niet vergeten het woord van Van Alphen, dat onze beste vriend is de vriend, die onze feilen toont, gestaag berispt en streng kastijdt, maar met dien vriend had de kinderdichter op het oog, den vader die zijn kind lief heeft. Niet waar, er behoeft maar een teleurstelling te zijn, een dreigend ongeval, een zware ziekte, hoe blijkt dan niet van de dierbare genegenheid?

En nu vraag ik, wat denkt gij nog van de onverschilligheid der Nederlanders, als gij waarneemt, hoe het gerucht van de ontzettende Kloetrampe de harten der Nederlanders dadelijk geopend heeft, en rijk en arm hun penning hebben bijgedragen om de gevolgen van die ramp bij onze broeders in het Oosten naar vermogen te lenigen?

Middelbare School v. Handel en Administratie, SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNNAAT en INTERNNAAT.

130

Art. A. Bijzondere Middelbare Handelsschool met als onderbouw eene H. B. S. met 3-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

Art. B. Bijzondere Hogere Burgerschool met 5-jarigen cursus. Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist heeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur F. TIJNSTRA

Modemagazijnen

van Bommel

75

Prins Hendrikstraat 98-106

Opruiming

Dames-Confectie

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

GINNEKEN.

Inrichting voor Physische Therapie

„WBRISHOFEN”.

Geneesheer: Dr. J. C. MOM, Arts.

Hydrotherapie (Kneippkuur), Electrotherapie, Massage, Vibro-massage, enz.

Behandeling van Inwendige Ziekten en Zenuwziekten.

SPREKUREN: te Ginneken alle werkdagen behalve Dinsdag en Vrijdag.

Inrichting te Rotterdam, Tuinderstraat 87-89. Spreekuur: Dinsdag 12-2 uur n.m.

54

Zoo juist uit Amerika ontvangen:

Rex Visible Schrijfmachine

Beslist eerste klasse machine. Prijs f 290.—
Twee jaar schriftelijke garantie.

N.V. Ch. L. BOUCHER's Handelsvereniging

AMSTERDAM	DEN HAAG	GRONINGEN
Kalverstraat 35	Kneuterdijk 5-7	Spilsluizen 13
Tel. C. 2183	Tel. H. 924-925-1600	Tel. 2372

H. S. VAN HASSELT

139

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3158

PERRY & Co.

DEN HAAG. HOOGSTRAAT 20

...Dekstoelen...
Vouwstoeltjes

REGEN MANTELS JASSEN...

ENZ.

119

MAISON VAN HAL

Hofleveranciers van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442

Heeren-en Dameskleeding

uitsluitend 1ste klas maatwerk

Engelsche Stoffen

Fransche Lakens

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

's-Gravenhaagsche Muziekschool „DE TOONKUNST”

Prins Mauritsplein 21 Tel. S. 477 Spreekuur gedurende de vakantie (tot 1 September) van 12-1 uur.
Directie: JAMES ZWART, Artistiek Leider; H. F. PERIZONIUS, Administratie

Instrumentaal, Vocaal en
Theoretisch Onderricht

Prospectus kosteloos.

Aanmeldingen dagelijks.

Laat ons broederlijk samenwerken om het goede te bereiken, laat een ieder in zijn kring en omgeving doen wat hij meent, goed te zijn, en wacht niet ongeduldig op het opkomen van het goede zaad, door u uitgestrooid, hebt vertrouwen dat het eenmaal ontkiemen zal, al zult gij het misschien niet beleven. Zijt verzekerd, eenmaal zal het vruchten en bloemen geven tot verheuging van de menschheid. Voedt niet den haat en de tweespalt, die Europa bijna ten ondergang heeft gebracht, maar kweekt aan den vrede in 's menschen hart!

Laat mij afstappend van het algemeene, waarin ik den geest onzer vereeniging heb willen blootleggen, nog een terugblik slaan op onze bijzondere werkzaamheden. Dan heeft onze vereeniging haar inlichtingendienst, waar raad en voorlichting verstrekt wordt aan personen, komende van Indië of aanraking zoekend met Indië op elk gebied, de ijverige Studie-commissie, werkende in vereeniging met het Juliana-londs, het Max Havelaarfonds, de N.-I. onderwijs- en studiekas te Amsterdam, de Tjandistichting, en in verbinding staande met een voorlichtings-commissie te Batavia voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland, en — dank den steun der regering, weldra de beschikking hebbend over een alleszins bevoegd persoon, die de aanraking zal onderhouden met de uit Indië gezonden jonge lieden, hun raads- en vertrouwensman zal trachten te zijn — de Nijverheidscommissie, belichaamd in het tentoonstellingslokaal Boeatan te 's-Gravenhage, het fonds tot ondersteuning van personen, commissiën en vereenigingen, waaruit wij ten behoeve van de Kloet-commissie een som van f 100.— afzonderden, maar tot instandhouding waarvan wij een dringend beroep behooren te doen op de milddadigheid onzer leden — de nog jonge West-Indische commissie, die verbinding verkreeg met het Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam. Van al deze takken van dienst van onze vereeniging, zooals ik mij moge vergunnen die instellingen te noemen, vindt men de verslagen in het Koloniaal Weekblad.

Een gewichtige dag was voor ons de 3e Mei, de dag juist waarop de vereeniging twintig jaar had bestaan, toen wij in tegenwoordigheid van verschillende autoriteiten en vele andere belangstellende personen mochten openen het Tehuis, in 't bijzonder voor Ned. Indische bedienden in de Van Boetzelaerlaan no. 2 te 's-Gravenhage. Een bezoek aan dat tehuis, Persinggahan gedoopt, tot stand gekomen dank zij weder den niet genoeg te waardeeren steun van het Ministerie van Koloniën, kan ik u ten zeerste aanbevelen. Het zal u aangenaam aandoen, te zien het vriendelijke, uitlokkende, goed ingerichte verblijf, toevertrouwd aan de goede zorgen van den heer en mevrouw De Muniek, waar de Indiërs uit den dienstbaren stand een tijdelijk onderkomen kunnen vinden, in hunne vrije uren zich kunnen verpozen, om hulp en raad kunnen komen.

De prijs, door onze vereeniging uitgeschreven voor een toneelstuk, waarin o.m. zou worden gekarakteriseerd den aangroeienden geest van toenadering der rassen, de ineenvloeiing van het gedachtenleven van oosterling en westerling, werd toegekend aan mevrouw Kooij—van Zeggelen. Wij hebben goede verwachting, dat het in den komende winter door de Koninklijke Vereeniging: Het Nederlandsch Tooneel zal worden opgevoerd.

Ik vraag U — hebben wij stil gezeten, mag het verwijt ons treffen, dat de vereeniging niets doet? Ja, wij willen meer als de middelen en de krachten ons geschonken worden. Den heeren zijn wij dankbaar, die hunne gedachten er over hebben willen doen gaan, wat bij de vervulling onzer taak te verbeteren is, welke wenschen op verwezenlijking wachten, wat ons nog te doen staat. Straks kunnen hunne denkbeelden een onderwerp van bespreking uitmaken.

En nu, geachte vergadering, een nieuw hustrum zijn wij ingetreden. Met moed en vertrouwen? Met moed zeker, die mag zelfs in tegenspoed niet wankelen. Met vertrouwen? waarom niet? Al ziet het vaak donker om ons heen, al benaamt ons de nachtmerrie, waarom zouden wij niet vertrouwen op een blij verrijst ontwakend, niet uitzien naar den zonnigen horizon, die welige landouwen verbergt, welke wij bij het voortgaan op onzen tocht eenmaal hopen te betreden? Het is alom, zooals wij in de bloeiende natuur om ons heen kunnen gade slaan, het oude sterft af, gaat heen na zijne vruchten te hebben afgeworpen, het nieuwe verrijst, zooals ik getracht heb nit te drukken in de dichtregelen bij gelegenheid van de herdenking van Batavia's driehonderdjarig bestaan.

In barenswee is al wat leeft geboren;
Zwaar is de dracht, die vruchten schenkt aan 'd'aard.

Geniet de vrucht, de drager wordt vergeten, —
Geveld de boom, die kwijnt na zware dracht!

Het kind groeit op aan 's ouders dierbre hand,
Het kiest zijn weg als vast zijn schreden staan,
Laat los den band, die 't eerst zijn schreden leidde.

Natuurwet ook in Staten-groei en -val.....
Opkomst, beschavingsgroei, volrijpheid —
Gewas dat alle levenssappen eischt,
Opzuigt van stam en wortel,..... die vergaan.
Verdord der boomenkruin; en 't jonge kruid
Verrijst, dat onder 't rijk geblaart eenmaal
Voor zonnegloed gedekt zich voelend,
Nu krachtig zelf den kruin verheft,
Ten hemel strekt, en zwelgt in zonnenweeld',
Tot weder jonger kruid zijn plaats vervult.

Fier Holland, verdrukt in 't eigen bosch,
Zocht levenskracht in 't verre Oost,
Bracht daar uw gloed, uw geest, uw nijvre hand,
[uw ziel!

O e n, zoon uit Holland's gloriëtijd,
Gij plantet daar den wasdomrijken boom
Op 't veld, door zonnegloed bestreken,
Waar geurig en schel bloeiend kruid
Ter schuil ging onder 't nieuwe loof;
En wijl, verborgen voor het oog,
Het onder 't vreemd geboomt weer uitweg zoekend
Zijn wortels spreidend, vaster groevend — herrijst,
Naast Holland's dichten bladerendos,
In kracht vereend, verrijkend 't Indisch woud, —
Uit Holland's roem des Landzaat's heil!

Nederlanders, waar blijven de bewijzen Uwer belangstelling voor Indië?

Op de jongste, helaas niet druk bezochte, algemeene vergadering hebben wij moeten vernemen, dat het ledental onzer vereeniging in het afgelopen jaar is verminderd. Dit aantal, einde 1917 nog 2551 bedragende, is in 1918 tot 2447 teruggelopen.

Vragen wij naar de oorzaken, dan klinkt de gewone klacht: slechte tijden. Daarmede meent men dien achteruitgang voldoende verklaard te hebben.

Een voorsprong
op alle andere merken,
heeft de

Monarch
schrijfmachine
met optiel- en
affrekapparaat.

HOOFDAGENTEN
MEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

VÓORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoeften.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 DEN HAAG

KON. ERK. PITMANSCHOOL

Staatsblad 37.

DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting. 173

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.

Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

**Chirurgische
Instrumentenfabriek
1/2 LOTH & STÖPLER**
Directeur: H. STÖPLER
TRANS 1-UTRECHT
UITRUSTINGEN
voor H.H. DOCTOREN
Complete Installaties
voor Hospitalen
Fabrikante: Nord Compressor

110

HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

• Goud - Zilver •

Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM 7° Telefoon 309 Noord

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.
belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
Eigen Opslagplaatsen te OAKLAND (San Francisco)
Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrekkt door 150
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

Laat Uwe woning
Electrisch Verlichten
(hetzij voor eigen rekening of voor
rekening der Centrale)
bij de
N.V. Electro-Technisch Bureau
v.h. W. HAAXMAN & Co., 108
gevestigd te AMSTERDAM, Singel 176.
Bijkantoren: DEN HAAG, Piet Heinstraat 29.
NIJMEGEN, Ziekenstraat 2.
ZEIST, 2e Dorpsstraat 32a.
INGENIEURSBEZOEK GRATIS.

Ik geloof daar niet aan. Als wij zien hoe andere verenigingen, ondanks die dure tijden gestadig vooruitgaan, als wij zien, dat bijvoorbeeld de Toeristenbond, die nu plm. 45.000 leden telt, steeds grooter wordt, dan kan ik met zoo'n gemakkelijke verklaring geen vrede hebben.

Waarom ligt het dan toch, dat onze vereniging voor haar schoon streven: den band tusschen Nederland en de Koloniën te versterken, zoo geringe belangstelling trekt?

Hoe komt het toch, dat onder de honderd duizenden Nederlanders, die met de Koloniën in eenige relatie staan, er slechts een paar duizend zijn, die bij „Oost en West” zijn aangesloten?

Er zijn er die antwoorden: het is omdat het lidmaatschap geen tastbaar voordeel oplevert. Anderen zeggen: de vereniging laat te weinig van zich hooren, zij ontwikkelt geen activiteit. En als we dan wijzen op ons weekblad, onze studiecarnissen, voordrachten, filmavonden, enz., dan zegt men: dat is allemaal heel goed, maar het publiek kent die niet; vraag 't maar eens aan den eersten den beste, hij zal u antwoorden: „Oost en West”? nooit van gehoord.

Er hapert iets aan onze werkzaamheid. Wij doen veel, doch richten weinig uit. De wil is er, maar het vermogen ontbreekt. Het gaat ons als zeker persoon die met een ander uitging om te jagen. Zijn vriend keerde terug met een aantal patrijzen, hij kwam thuis met een lege tasch. Wat was het geval? De een kon schieten, de ander niet.

Klagen vult geen wagen. Dat „Oost en West” met haar streven zoo weinig succes heeft, ligt misschien wel hieraan, dat zij het niet verstaat belangstelling daarvoor op te wekken. Het is heel mooi in stille idealen te koesteren, maar zoo komen wij er niet. Onze bloedarme vereniging moet krachtiger worden.

Er is door de vereniging eene „Commissie voor Propaganda” ingesteld. De plannen der commissie en de denkbeelden daaromtrent van het dagelijksch bestuur zullen binnen kort in ons weekblad gepubliceerd worden. Propageeren kost geld, natuurlijk. Om dat bijeen te brengen, moeten er meer leden komen. Daar moet het heen: het ledental moet véél grooter, moet vertiendubbeld worden. Laten wij nagaan hoe anderen dat aanleggen en niet maar zeggen: het kost geld en we hebben geen middelen. Zóó slecht staan we er toch niet voor, dat we desnoods niet een paar duizend gulden kunnen voorschieten. Die uitgaaf wordt wel in de contributies der nieuwe leden teruggevonden. Evenals een koopman doet, dienen ook wij iets te wagen. Laten wij dan ons vertrouwen in de toekomst niet enkel uitdrukken met woorden, maar die waar maken door daden. Het zou er al heel ongelukkig uitzien met de gehechtheid van het Nederlandsche volk voor zijne Koloniën, als er niet meer dan 2447 menschen te vinden waren, die daarvan door een offer van f 2.50 's jaars wilde getuigen.

Er is nog een ander middel: verhooging van de contributie. Afgezien van de overige voordeelen krijgen de leden voor hun f 2.50 een welverzorgd weekblad. Is het dan te veel geëischt de contributie op f 5.— te brengen? Ja, wordt er gezegd, dat is te veel. 't Is mogelijk, zij die zoo spreken, zullen wellicht mijn landgenooten beter kennen dan ik. Extra bijdragen dan? Zou het niet doenlijk zijn die bijeen te brengen om daarmee de vereniging er bovenop te helpen? Dat er onder de vermogende Nederlanders niet eenigen zijn, die er wat voor over hebben om daadwerkelijke propaganda op flinke schaal voor Oost- en West-Indië mogelijk te maken, wil er bij mij niet in, dat kan ik niet gelooven. Er zijn tal van aanzienlijke personen in ons land, die bij verschillende gelegenheden getoond hebben bereid te zijn in hun beurs te tasten, wanneer het er op aan kwam iets wezenlijk goeds voor Indië tot stand te brengen. Ik houd mij er van overtuigd, dat, zoo wij met degelijke voorstellen voor den dag komen, de personen en instellingen, die in staat en genegen zijn om de uitvoering daarvan mogelijk te maken, wel zullen gevonden worden. En evenzeer vertrouw ik op de bereidwilligheid van de Regeering om zulke plannen te steunen.

Allen, die beseffen, dat „het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”, zullen het wel met mij eens zijn, dat wij niet mogen stilzitten, wachtend op betere tijden. Zij allen zullen wel doordrongen zijn van de noodzakelijkheid, dat Nederland bestendig toonen moet zijn Koloniën waard te zijn en weten, dat onverschilligheid ons rampzalig kan worden.

Indien allen, die zoo denken, lid waren van onze vereniging, zou het mogelijk worden, haar doel beter dan tot nu toe te verwezenlijken. Het kan niet genoegd gezegd: bij dat doel heeft iedereen belang, die het wel meent met zijn Vaderland. Laat het niet gezegd zijn, dat wij er niets om geven: bloei en welvaart der koloniën te bevorderen. Het is per slot van rekening eigen voordeel, dat wij zoodoende nastreven.

Zij, die sympathie voelen voor de vereniging, doch meenen, dat zij te weinig van zich laat hooren, moeten erkennen, dat 't haar niet gemakkelijk gemaakt wordt. Een individu, dat gebrekkig gevoed wordt, zal verzwakken. Precies zoo gaat het een vereniging; door haar uw steun te onthouden, moet zij wel achteruitgaan. Hoe wilt ge dat „Oost- en West” den band vormt, die de bij Koloniën belanghebbenden vereenigt zoolang juist zij zich afzijdig houden?

Want, en dit wil ik nog even zeggen, het zijn wel 't meest de Indischen onder ons, die onverschilligheid

aan den dag leggen. In plaats van den Nederlander te toonen, dat hun hart steeds warm klopt voor het zonneland, doen zij veelal of ze vergeten hebben, wat zij aan Indië te danken hebben en laten het aan anderen over daarvoor belangstelling te kweken.

Wat zou er niet veel tot voorlichting en verbredering kunnen gedaan worden, wanneer wij ons wat meer wilden aaneensluiten. Wat zou onze mooie vereniging niet krachtig worden, wanneer alle Indischen er lid van waren. Dit is toch wel het minste, dat wij van U verwachten mogen, dat ge deelneemt aan eene instelling met het doel: den band tusschen Nederland en Oost- en West-Indië te versterken. Zegt nu niet: er wordt al zoo veel van mij verlangd. Want dat is een afmaker, geen verontschuldiging. Met een beetje goeden wil kan ieder uwer de geringe contributie wel betalen. Ge wilt toch graag door een weekblad op de hoogte gehouden worden van wat daar omgaat in het land, waar ge de beste jaren van uw leven hebt gesleten? En ge kunt niet zeggen, dat dit met f 2.50 per jaar te duur betaald is. Zooveel moogt ge daarvoor wel over hebben.

In Nederland, vooral in de residentie, wonen vele duizenden Indischen. Is het niet bedroevend, dat er in den Haag nog geen 800 personen lid zijn van onze vereniging?

Dit moet anders worden. Niet waar? Dit zal veranderen.

Het volgend jaarverslag van „Oost en West” zal melden, dat voor de honderd en zooveel leden, die afvallig werden, er ettelijke duizenden zijn in de plaats gekomen. Nooit meer zal eenig jaarverslag de beschamende mededeeling bevatten, dat wij, in stede van vooruit, zijn achteruit gegaan.

T. BRONDGEEST Sr.

Zomer-Conferenties voor Zendingstudie te Lunteren.

De Zomer-Conferenties voor Zendingstudie, uitgaande van den Zendingstudie-Raad zullen dit jaar, voor de tiende keer, gehouden worden van 28 Juli tot 2 Aug. en 4 tot 9 Augustus, en wel wederom te Lunteren, bij Ede, in het eigen, nieuwe Conferentieoord aldaar, dat thans in aanbouw is. Het programma, op overeenkomstige wijze als vorige jaren ingericht, omvat het volgende: Ochtendvergaderingen gewijd aan de behandeling van onderwer-

BUNSCHOTEN & DE GOOIJER

HOFLEVERANCIERS 125

Oudegracht 118 w.z. · UTRECHT · Tel. Interc. 174

ORIGINEELE
ENGELSCH
STOFFEN

KLEEDERMAKERIJ.

Indische
Uitrustingen.

Bereizen geheel Nederland.

M. VISSER,

voorh. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 · DEN HAAG · Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Mantel en Costumemagazijnen

Maison H. SIMONS

Heulstraat 13 Telefoon 2005

Noordeinde 17a ... Telefoon 6537

... Mantels, Mantelcostumes, Taillecostumes ...
Avondtoiletten, Blouses, Costumerokken, Peignoirs
Steeds ruime sortering, prima coupe en kwaliteiten.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 0/0 gewaarborgd.

124

Het Fotografisch Atelier
van A. M. A. SUSAN

is alleen gevestigd

Regentesselaan 108, hoek Regentesseplein
TELEFOON 6757.

Men lette op het juiste adres.

INDISCHE
UITRUSTINGEN

VOORDEELIGST
ADRES:

AU BON
MARCHE

A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

125

Adverteeren doet verkoopen.

pen in verband met Zendingstudie en Zendingsoepvoeding: dagelijks een korte Bijbelbespreking. Mededeelingen over gehouden Zendingstudiekringen en andere werkzaamheden. Welke eischen mag en moet men aan een Kinder-Zending-Vereeniging stellen? door H. E. van der Hoven van Genderen, bestuurslid der Kind. Zend. Ver. „Heidepenning“ te Rotterdam. Hoe bevorderen wij de uiting van Zendingstheorie in de school? door J. Lens, hoofd der Prins Hendrik school te 's-Gravenhage. De beide laatst genoemde onderwerpen houden verband met het onlangs verschenen boek „School en Zending“ handleiding bij het Zendingsonderwijs, in het bijzonder op de lagere school, door K. Wielermaker.

De tweede helft van elken ochtend is bestemd voor de studiegroepen en cursussen, ter praktische voorbereiding van kringleiders. De volgende cursussen zijn voorbereid, alle in verband met reeds verschenen of nog in bewerking zijnde handboeken voor Zendingstudie. De Zending in Midden Celebes (Posso), door Dr. N. Adriani (alleen 2e Conf.); De Zending in Ned. Nieuw Guinea, door Ds. Joh. Rauws, Zendingdirector Utr. Zend Ver. (alleen 1e Conf.).

De Zending in Suriname, door H. Weiss, Zend.-leeraar Broedergemeente.

De Zending in Onze Oost, door Dr. A. M. Brouwer; Jodendom en Christendom door Ds. D. Müller (1e Conf.) en Dr. J. van Nes (2e Conf.).

Avondvergaderingen. Zendingreferaten: Indrukken en ervaringen van den huidige stand der Zending in Ned. Oost Indië, door Dr. J. W. Gunning, Zendingdirector, die in Nov. 11. terug kwam van een meer dan twee-jarige bezoekreis in Ned.-Indië en indien en voor zoover Dr. Gunning verhinderd is, Dr. G. W. Th. Baron van Boetzelaer, Zendingconsul, die juist teruggekeerd is in ons land. De internationale verhoudingen op Zendinggebied, door Ds. Joh. Rauws, Zendingdirector. Inwendige Zendingsonderwerpen: a. Psychopathen en Zwakzinnigen, door Dr. W. Slot, Directeur der inrichtingen voor de verpleging van volwassen zwakzinnigen te Rekken (alleen op de 1e Conf.); b. Wichern's beschouwingen over Inwendige Zending en hare waarde voor ons, door Dr. C. Norel Jzn., te Vlissingen (alleen op de 2e Conf.); Kennis en Liefde, door Ds. J. Hangelbroek, Geref. Pred. te Nierdum (1e Conf.) en Ds. J. Waterink, Geref. Pred. te Zutphen (2de Conf.); Geloof en Liefde, Ds. H. Snijder, Luth. Pr. te Arnhem (1e Conf.) en Ds. A. Klinkenberg Jzn., te Luth. Pred. te Amsterdam (2e Conf.); Opoffering en Liefde, Ds. Mr. J. Schokking, Ned. Herv. Pred. te Leiden (1e Conf.) en Ds. J. Ph. Eggink, Nederl. Herv. Pred. te Velzen (2e Conf.); Gebed en Zending, Ds. J. P. van Melle, Ned. Herv. Pred. te Kralingen (1e Conf.), en Ds. J. Wartena, Ned. Herv. Pred. te Zevenaar (2e Conf.).

Bovendien op eenige avonden vertellen door Zendingarbeiders, die als gast op de Conferentie zullen komen.

De middagen zullen vrij blijven voor eigen ontspanning.

Aanmelding en nadere inlichtingen bij den Secretaris van den Zendingstudie-Raad, Domplein 25 te Utrecht.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië

Het verkeer bij de S.S. in nieuwe banen geleid.

Bij het behandelen van het vraagstuk van het verbeteren van het verkeer hebben, volgens het Soer. Hbd., de S. S.-autoriteiten zich afgevraagd: wat kan in de toekomst verwacht worden van onze enkelspoorlijnen, om het vervoer te ontwikkelen en welke middelen zijn dan noodig om het verkeer beter te bedienen?

Men meende tot nu toe, dat het er bij den Indischen reiziger weinig op aan kwam, of hij zijn bestemming een half uurtje vroeger of later bereikte; die meening is onjuist gebleken. Een vlug en punctueel transport wordt zoowel door den Indischen als Europeeschen reiziger op prijs gesteld.

Door de tijdsomstandigheden gedwongen, was men de laatste jaren genoodzaakt lange en zware treinen te laten rijden, die onhandelbaar waren en waardoor de dienstdoende machines steeds tot haar maximum-capaciteit belast werden, zoodat men de vraag overwoog, of korte, lichte treinen niet te verkiezen waren.

De vraag is aldus beantwoord: Het personenverkeer stelt aan de dienstregeling zwaarder eischen dan het goederenverkeer. Bestaat voor het personenverkeer de wensch, de reizigers zoo spoedig mogelijk op hun bestemming te brengen, voor het goederenverkeer is deze wensch niet in die mate aanwezig. Wil men dus sneller vervoer en lichtere treinen, zoo ligt scheiding van het goederen- en personenvervoer voor de hand.

Het vervoer van bestel- of ijsgoederen, van vruchten, groenten, bloemen, vee, ijs en dergelijke mag niet geheel ten achter gesteld worden bij het reizigersvervoer.

Waar tot nu toe in de gemengde treinen het personenvervoer voorging bij het vervoer van goederen, kan bij een scheiding tusschen beide rekening gehouden worden met de bijzondere belangen van het goederenwezen.

Het dadelijk gevolg van die scheiding kan zijn dat op zeker lijnvak het aantal treinen zoodanig toenemen kan, dat de capaciteit van het enkelspoorbaanvak door de treinendichtheid overschreden wordt en men zou moeten overgaan tot het aanleggen van een tweede spoor of tot het invoeren van een nachtdienst.

De S. S. stelt zich voor in de naaste toekomst voor het vervoer van reizigers te laten loopen de eendaagsche expressen tusschen Batavia en Soerabaja met een maximum-snelheid van 90 K.M. per uur. Verder zullen voor kantoor-, toko-, e. q. schoolbezoek sneltreinen loopen op korten afstand (60 à 80 K.M.) met korte oponthouden, snel stoppen en aanzetten.

Voor gewoon snelverkeer over grotere afstanden zullen behoudens kortere oponthouden, minder stationnementen en groote snelheden, dezelfde eischen bestaan als tegenwoordig.

Verder zullen meer persontreinen voor buurtverkeer worden ingevoerd met een snelheid van 60 K.M., snel aanzetten en stoppen, korte oponthouden en zwaar gewicht.

Op dezelfde wijze zal men tegemoet komen aan het personenverkeer voor passarbezoek en aan het lokaalverkeer, doch met lichter treingewicht.

Ten slotte blijven de persontreinen over langen afstand, doch met grotere snelheid.

Op lijnvakken, waar het reizigersvervoer onbelangrijk is, blijven de gemengde treinen bestaan, doch met verschillende snelheden.

Doorgaande treinen, speciaal voor goederen, over lange afstanden zullen het goederenverkeer bedienen.

Goederentreinen voor lokaalverkeer verzamelen materieel op kleine halten en brengen het naar de grotere stations, waar het in de doorgaande goederentreinen gerangeerd wordt.

Snel-, personen- en goederentreinen zullen aan een maximum gewicht onderworpen zijn, dat belangrijk minder is dan tegenwoordig. Daardoor zullen er op de trajecten Batavia-Buitenzorg, Batavia-Bandoeng, Soerabaja-Malang een belangrijk grooter aantal snelverbindingen komen.

Het reizen zal door een en ander zeer verange-

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 40
's-Gravenhage, Plants 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“

Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuytstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 63

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr.werlichting.

Piano's, Orgels, Vleugels, Auto-piano's.

PIANO's in huur f 6.— per maand,
desgewenscht in huurkoop, bij

L. C. JACOBI, vth. Chef Firma J. F. CUYPERS,
Regentesselaan 123, bij Reg.pl. "SOERABAIJA."
Tel. H. 1403, 's-GRAVENHAGE.

STEMMEN - VERHUREN - REPAREREEN

Electrotechnisch en Werktuigkundig Bureau
R. GEERAERTS-REUTER. 31

Tel. 8196. Prinsestraat 6a. Den Haag. Tel. 8196.

LICHT- EN KRACHT-INSTALLATIES.

Specialiteit: Machines voor 't luiden van klokken.
Machines voor windvoorziening van Kerkorgels.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw,
Piet Heinplein, Tel. $\begin{cases} 1587 \\ 1588 \end{cases}$ 123

Bijkantoor: DEN HELDER,
Hoofdgracht 37, Tel. 83.

CRÉATIONS EXCLUSIVES
Broderies hautes nouveautés pour Robes, Manteaux
THÉÂTRE, BAL.

E. H. MERTENS-STRIVALS
DESSINATEUR-BRODEUR
55 Wagenstraat vis à vis Scala, LA HAYE.
Ateliers spéciaux pour boutons sur tissus, découpages points
clairs et plissés.

LIVRAISON EN UNE HEURE! 126

G. J. Hilbrink
Heeren- en Dames-Kleermaker.
's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. H. 6882
Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Groote voorraad
Engelsche Stoffen 62

Fa P. J. MEIS & ZON Wassenaarsche-
Hoffeveranciers straat 1, 3, 5, 63

Fabriek van 144
FORNUIZEN
met toebehooren
voor Hotels,
Restaurants,
Gestichten, enz.
SCHEVENINGEN
Telef. interc. 465

MAGAZIJN „KEIZERSHOF“ 76
FIRMA SCHADE & OLDENKOTT.
SPUISTRAAT DEN HAAG VEENESTRAAT

Nieuw ontvangen een prachtige sortering
Printed Shantung,
alsmede Velveteens, Velours, Velours chiffon, in
vele kleuren en breedten.

NIUWENDIJK 194—196 AMSTERDAM.

Wegens likwidatie **ALGHEELE UITVERKOOP**
van alle Confectiegoederen als Mantels, Costumes,
Japonnen, Blouses.

N.B. Vooral maken wij U opmerkzaam op de uiterst
lage prijsnoteeringen in onze afdeling Witte Goederen,
waardoor U eene zeldzame gelegenheid tot aanvulling
der linnenkast wordt geboden.

Magasin de Nouveautés
voorheen **GEBR. LEVY** 67
— APeldoorn —

Dames- en Kinder-Confectie
..... Mode-Artikelen.....

**..... Melkinrichting
Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 · Tel. Haag 3683**

„PASTEUR“ 146

Scheveningen, Neptunusstraat 66a · Tel. Schev. 1853
Stoom-Zuivelfabriek

naamd worden, maar het Indische publiek zal moeten wennen aan snel in- en uitstappen.

Het Mulo-leerplan.

Als een heugelijk feit kunnen we melding maken van een samenkomst van de hoofden der M.u.l.o.-scholen in Indië met den Directeur van O. en E., waarbij ook tegenwoordig waren de beide secretarissen van diens departement. De inspecteur van het M.u.l.o., met den adjunct en de directeur der in deze maand te openen wiskundige afdeling der Algemeene Middelbare School te Djokja, Dr. Degen.

De Directeur v. O. en E. legde er den nadruk op, dat het niet de bedoeling was om de departementale denkbeelden te decreteren zonder meer, doch dat er wel degelijk rekening gehouden zou worden met de opmerkingen, waartoe de bespreking van het leerplan in de schoolvergaderingen aanleiding gegeven hadden.

Een voorloopig leerplan werd vastgesteld, dat een jaar gevolgd zal worden, waarna er door de hoofden rapport over zal worden uitgebracht.

Er is zooveel mogelijk naar vereenvoudiging gestreefd. Aan de wiskunde zal een kleinere plaats toebedeeld worden dan tot nu toe, daar de leerlingen, wier studie in die richting gaat, zich daarin op de Middelb. School verder kunnen bekwaamen.

De Fransche taal zal onder schooltijd onderwezen worden, alleen aan die leerlingen, die reeds op de L. S. onderricht in het Fransch genoten, en in de uren, die ook voor het facultatieve Maleisch uitgetrokken zijn.

Het Engelsch krijgt de plaats, die het in dat deel der wereld toekomt. In de 1e, 2e en 3e klas zullen er achtereenvolgens 5, 5 en 4 wekelijksche lessen voor uitgetrokken worden.

De Duitse taal ontbreekt op het nieuwe leerplan. Verder ligt het in het voornemen om op verschillende plaatsen, allereerst, waar een M.u.l.o. gevestigd is, terreinen in te richten voor het houden van openluchtspelen, teneinde onder leiding van bevoegde verschillende sportspelen te laten beoefenen.

De M.u.l.o. krijgt den meer weidschen naam van Algemeene Middelbare School, afd. M.u.l.o. en de hoofden den titel van directeur.

Bestaan in de toekomst meerdere bovenbouwscholen, dan zullen deze voeling houden met de M.u.l.o.; de hogere instelling zal zich richten naar de lagere, terwijl de schoolraden voor het verband zullen zorg dragen.

Bij het eindexamen der M.u.l.o.-scholen zal, evenals dat sinds het vorig jaar bij de eindexamens der H. B. S.-en het geval is, bij een onvoldoend cijfer in een vak, rekening gehouden worden met de rapporten der examinand.

Tot de A. M. S. te Djokja zullen de leerlingen zonder examen worden toegelaten, indien bij het eindexamen der M.u.l.o. in de vereischte vakken voldoende werd gehaald.

De opheffing van de Inlandsche bevolking.

Iedereen doet mee aan de opheffing van de Inlandsche bevolking. De Volksraad zoowel als allerlei vereenigingen en bonden zijn bezig aan het „opheffen”. En toch zal van een waarachtige opheffing niets komen, zoolang men in die eenzijdige richting blijft voortdollen.

De volksleiders doen niets dan fouten zoeken bij de Ind. Regeering en den Westerling; aan het ontdekken van eigen fouten denkt niemand.

Aldus A. Z. in het *Soer. Hbld.*
Reeds een zeventig jaar geleden werden maatregelen genomen, opdat de bevolking niet in nog slechter toestand zou geraken, dan waarin ze gedurende eeuwen onder de onmiddellijke leiding harer vorsten en hoofden gebukt ging. De toen genomen maatregelen hebben de bevolking geen schrede vooruitgebracht.

Daarop volgde een vijftien jaar geleden het onderzoek naar de z.g. mindere welvaart. De beschermende bepalingen werden niet meer voldoende geacht; de bevolking moest op gemakkelijker voorwaarden aan credit geholpen worden.

Credietinstellingen, als afdelings- en desambanken, alsmede desaloemboengs verzezen allerwege en toch is de bevolking er economisch niet op vooruitgegaan. Bij de invordering der leeningen kan de hulp van 't bestuur niet gemist worden. Behalve het credit door banken en loemboengs verstrekt (40 miljoen over 1917), verleen de pandhuizen credit (100 miljoen in 1917), en geeft de particuliere industrie credit in den vorm van voorschotten op den grondhuur. Duldten de volksleiders de eerste crediten nog, de laatste beschouwen ze als een misdaad.

Die voorschotten zijn te laag, zeggen ze. Doch hoe dan te verklaren, dat het vorig jaar bij de inkringing van den rietaanplant de bevolking of in 't geheel niet, of slechts met zeer veel moeite te bewegen was, de gronden terug te nemen en dat in een tijd, waarin de padi tweemaal zooveel waard is als in normale tijden.

Maar, zeggen de volksleiders, de miljoenen als zuivere winst verkregen door banken en pandhuizen blijven in het land, en ze vergeten, dat de winsten, behaald door de suikerindustrie voor een groot deel terugkomen in den vorm van kapitalen voor de oprichting van andere industrieën, machinefabrieken, enz.

De volksleiders, wien de lezing van Dr. Ph. van

Harreveld's „Grondhuur en Inlandsche Cultures” in het Archief voor Suikerindustrie in Nederl.-Indië, zij aanbevelen, willen de fouten van de geringe welvaart nu eenmaal zoeken bij den Westerling.

De Regeering heeft sinds lang blijk gegeven van goeden wil om de bevolking te helpen; laat nu ook de andere partij toonen, dat zij het goede wil.

Inlandsche intellectuels zeggen van den Westerling, dat hij slechts leeft om te schrapen, meer in economischen trant gesproken, om te produceeren, maar is dit niet beter dan eerst te verteren en daarna voort te brengen, zooals in de Inlandsche maatschappij te doen gebruikelijk is. Zou de Westerling meer moeten verteren dan voortbrengen?

Hugh Bell zegt in de Contemporary Review van Juli 1918 van het kapitaal:

„Er wordt dikwijls verschil gemaakt tusschen kapitaal en arbeid; het eerste wordt dan als onpersoonlijk en het tweede als persoonlijk voorgesteld. Het kapitaal dankt zijn ontstaan aan bekwaamheid en „onthouding”, toegepast op de voortbrenging en deze omschrijving is duidelijk toepasselijk op ieder individu, en alles wat geëischt wordt is, dat het resultaat van zijn bekwaamheid en onthouding hem zal toebehooren. Is het kapitaal van den spaarzame niet even absoluut persoonlijk als de arbeid, waarin het zijn oorsprong vond?”

Die onthouding behoeft de bevolking nog zeer voor het verkrijgen van meer welvaart, want zonder onthouding kan, zelfs met bekwaamheid, geen kapitaal ontstaan. De bekwaamheid moeten we ook hebben, geef ons beter onderwijs, aldus de volksleiders.

Men bedenke echter, dat onderwijs niet alles kan, en dat men vooral aan de groote massa geen schoolsche geleerdheid moet geven.

Zei prof. C. van Vollenhoven niet, dat wie te veel wil, te snel wil of de nieuwigheden te mooi wil, niets wil.

Ingezonden.

De Openbare Leeszaal Koningsplein Zuid.

H. J. V. verzoekt ons zijn onderstaand artikel uit het „Bat. Nblid.” van 22 Mei j.l. over te nemen:

„Een dezer dagen de openbare leeszaal op het Koningsplein no. 11 bezoekende, was ik verrast door de ruime, frissche en praktische gelegenheid, welke door de vereeniging tot bevordering van het bibliotheekwezen in Indië daar gecreëerd is ten dienste van het publiek!

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

MAGAZIJN VAN
Heerenhoeden en Pelterijen,
EDUARD PELGER,
Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902. 30

N. V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO. 164
Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten
Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Bilkgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams 13

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog-Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. J. J. M. LAURILLARD,
Oranjeplein 102 - Den Haag
.. Telefoon 6225 ..

VERKOOPZAAL
Haven 14. BREDA. Telef. 576.

 Goederen, voor publieke verkoop bestemd, worden dagelijks aangenomen, op verlangen contant gekocht en aan huis afgehaald.
WILLEM RELIK, Deurwaarder.

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^B :: Tel. H. 6655
.. WONING ..
INRICHTING 158
Behangerij Stoffeerderij

N. van Dooren & Cie
Modes en Bontwerken 170
's-Gravenhage Plaats 20 Amsterdam Utrecht

GEBR. HERS
Tuin-Architecten
JAVALAAN 27
a HILVERSUM a
bevelen zich aan voor Aanleg van Tuinen en Buitenplaatsen a a a a a a

N.V. Woning-Bureau RIS
Elandstraat 47 - 'S-GRAVENHAGE - Telef. 5456
biedt te koop aan:
HEERENHUIS, Nassau Ouwkerkstraat. Kooppr. 128000.-
indeeling: begane grond: Suite, Serre, Keuken, Kelder, Tuinkamer, Tuin met tuinhuis; 1ste Etage: 2 groote Kamers, Serre, 2de Etage: 4 Kamers, Zolder. 156

En niet minder door de vlotte behandeling van zaken, welke daar onder leiding van dr. Van Lummel menige bibliotheek in Europa tot voorbeeld kan strekken..... ja, ik kan gerust zeggen, dat een zoo vlotte bediening mij nog in geen andere bibliotheek is overkomen.

Des morgens om 11 uur vulde ik een papiertje in, waarin ik vroeg om: a) een tijdschrift met een artikel over een bepaald onderwerp, zonder nadere omschrijving van datum en jaargang; b) een bundel weekbladen, welke uit een andere bibliotheek gehaald moest worden. Des middags om vijf uur had ik alles netjes bij de thee thuis!

Voorwaar, een coulante, ik zou haast zeggen „Amerikaansche” wijze van zaken doen.

Deze leeszaal en bijbehorende bibliotheek mag zich sedert haar kort bestaan reeds in een groote belangstelling verheugen. Verleden jaar werden er in totaal 1595 boekwerken uitgeleend, waaronder aan menschen in Soemba, Medan en elders! Dit jaar (tot medio Mei) was dit aantal reeds 1287.

De bibliothecaris verleent ook hulp bij het verkrijgen van boekwerken uit andere bibliotheken en, dat dit geen bloote phrase is, moge blijken uit een mededeeling, welke ik van iemand hoorde, dat hij n.l. een bepaald werk, nog al zeldzaam, ter leen kreeg uit een particuliere bibliotheek te Soerabaja!

Het bezoeken en leenen is voor iedereen gratis; er wordt, naar ik hoorde, nog al druk gebruik van gemaakt door inlandsche studenten van Stovia, rechtschool, e.a.

Doch diegenen, die het doen kunnen, zullen deze nuttige vereeniging kunnen steunen door er lid van te worden tegen een minimum contributie van f 1.— per maand. Waarvoor men dan ook tevens de zeer interessante vlugschriften en de litteratuurstudies (van het z.g.n. documentatie-bureau) ontvangt.

Verschenen zijn reeds twee vlugschriften (over het samenstellen van catalogi en handleiding bij het gebruik van den decimaal ingedeelden catalogus en een litteratuurstudie (over Halmageira en Morotai, bewerkt door de heeren dr. H. J. Van Lummel en L. van Vuuren), terwijl dito werkjes over het gouv. Celebes en over de residentie Menado en Ternate in bewerking zijn.

Een vernuftig kaartstelsel maakt het mogelijk, om in de leeszaal spoedig gegevens over een bepaald onderwerp bijeen te krijgen.

Deze openbare leeszaal is bepaald een belangrijke aanwinst voor Indië en voor Weltevreden in 't bijzonder!

Schrijver verzoekt tevens aan alle Ind. Vereen. in Nederland om hun orgaan gratis daarheen te zenden.

Suriname.

Het Suriname-Studie-Syndicaat is in het vaderland teruggekeerd. Wij roepen de heeren, die in Suriname hun tijd goed besteed hebben, een hartelijk welkom toe. Sedert de stichting van het Studie-Syndicaat hebben wij niet opgehouden in dit blad uiting te geven aan onze goede verwachtingen van zijn werkzaamheid, en het wil ons toeschijnen, dat wij goed gezien hebben.

Bij het vertrek van de commissie van het Suriname Studie Syndicaat per ss. Stuyvesant, had de West gelegenheid nog een enkel woord te wisselen met den heer Kasteleyn, den voorzitter.

Wij vroegen hem, aldus *De West*, moeten wij zeggen: vaarwel, of tot weerziens?

Wij hopen dat het een tot weerziens kan zijn, sprak de heer Kasteleyn. Als ons bezoek aan de kolonie verdere gevolgen heeft, dan is de kans op een weerzien zeker groot.

Is u voldaan over uw uitstapje naar Suriname?

O, zeker, in menig opzicht heeft ons bezoek ons voldaan. En wij vertrekken met de overtuiging, dat aan de mogelijkheid om de kolonie tot ontwikkeling te brengen, niet behoefte te worden getwijfeld.

En denkt u, dat het Studie Syndicaat iets zal kunnen doen om die mogelijkheid te helpen verwezenlijken?

Weten doe ik dat niet, maar wij hopen het.

De lijn waarlangs die ontwikkeling moet worden gezocht, staat u zeker helder voor den geest?

Er zal flink moeten worden aangepakt, te beginnen met het arbeidersvraagstuk en uitbreiding van den landbouw.

Met landbouw bedoelt u specifiek den grooten landbouw?

Natuurlijk, want de kleine en middenstandslandbouw ontstaan vanzelf uit den grooten.

Ik meen, dat u op uwe tochten door de kolonie u ook interesseerde voor den houtkap. Wat denkt u van dat bedrijf?

Een exportbedrijf schijnt levensvatbaar, als het inkt om een voldoende markt te vinden voor Mora. In hoeverre op ander gebied gunstige kansen voor de houtexploitatie bestaan, zal nader onderzocht moeten worden.

Tot zoover het gesprek.

Wij verwachten dat het door de heeren van het Syndicaat in de plantersvergadering gesprokene in brochurevorm zal verschijnen.

Nu reeds willen wij er op wijzen, dat de heer Kluyvers in zijne bespreking van de cultuurvraagstukken o.m. zeide: „Het doet goed te zien, dat men na de groote tegenslagen met cacao en bacoven, die met Hevea is minder algemeen gevoeld, niet bij de pakken blijven zitten, maar de Liberiacultuur zoo krachtig ter hand heeft genomen. In een klein cultuurgebied als dit veroorzaken zulke elkaar snel opvolgende tegenslagen onvermijdelijk hevige schokken en getuigt het van groote energie, dat men sedert dien weer zoo veel heeft weten op te bouwen, waarin toekomst zit.”

Eindelijk eens een ander geluid dan die eeuwige verwijten aan de planters van gebrek aan energie!

* * *

„De Surinamer” van 15 Juni schrijft o.m.: „Na een verblijf van ruim drie maanden in Suriname zullen de leden van het S. S. S. per s.s. Stuyvesant wederom naar Nederland terugkeeren.

Eén is aller gunstig oordeel over het S. S. S. Mannen met helder hoofd, met open oog en met warm hart voor de belangen en de nooden der kolonie, hebben zij den hier doorgebrachten tijd op onvermoeide en onversaagde wijze benut, ten einde zich van den grooten landbouw in de kolonie op de hoogte te stellen, en om de noodige maatregelen te leeren kennen, welke voor Suriname's welvaart hoofdvereischten zijn.

Wanneer de plannen, welke 't S. S. S. voor de ontwikkeling der kolonie koestert, verwezenlijkt worden, dan mogen wij veel voor de toekomst in Suriname verwachten.

Het S. S. S. gaat henen, maar laat de beste herinnering alhier achter.

Eéne zaak echter moeten wij betreuren. Het S. S. S. heeft onder hare bemoeiingen niet opgenomen het vraagstuk dat voor onze kolonie van zoo groot gewicht is, t. w. van den kleinen en den middenstandslandbouw.”

Het blad beschouwt den middenstandslandbouw als de kern van Suriname's welvaart.

Zooals uit het bovenstaande gesprek van *De West* met den heer Kasteleyn blijkt, meent deze, dat de kleine en de middenstandslandbouw vanzelf uit den grooten ontstaan.

Richt zich als een gevolg van het onderzoek van het Syndicaat, de Nederlandsche ondernemingsgeest ook naar Suriname, dan vergete men in de kolonie niet, dat het Gouverneur Staal is, die den stoot heeft gegeven tot het ontstaan van het Syndicaat.

* * *

Kort vóór zijn vertrek heeft de heer Kasteleyn aan de groep Suriname van het Algemeen Nederlandsch Verbond nieuw leven ingeblazen. Op de daartoe bijeengeroepen vergadering zeide hij o.m., dat de commissie van het Suriname-Studie Syndicaat, voet aan wal zettende, zich kon overtuigen; dat Suriname terecht genoemd wordt: de meest Nederlandsche kolonie.

Tijdens haar verblijf in de kolonie had de commissie gelegenheid verschillende goede eigenschappen

GEBRS. VLES - LEIDEN
Kleermakerij
BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393
Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.
Uitrustingen voor Indië

Toko Samoea Ada
Firma H. C. MORSINK Ezn.
Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30
Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.
Ontvangen:
Goalpara Assam Thee f 2.25 p. pond
Pecco Souchon f 2.— per pond
Trassie, Kroepoek.
Japansche Soya per kruikje f 1.65
Prima Stengember
1/1 pot f 7.75
1/2 „ f 4.50
1/4 „ f 2.25

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel: Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam 142
72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Pension FRISIA 102
Jan van Goyenstraat 47 - NIJMEGEN
Pension vanaf f 4.— per dag.

Grand Hotel Pension „DE NIEUWE KROON”
voorheen BLOEMINK 66
APELDOORN.
De meest bekende inrichting ter plaatse
Directeur-Eigenaar H. VAN WIJK,
voorheen Directeur Hotel van Wijk, Singapore.

„DE BIJENKORF”
:: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels 153
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Heden OPENING van het
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Hotel VAN DEN ABEELLEN
SCHEVENINGEN
Het geheele jaar geopend.
Centrale Verwarming - Lift en Baden - Matige prijzen
Aanbevelend, P. ENGELS. 176

der bevolking te leeren kennen. Zoo bijvoorbeeld hare goedhartigheid. Voorts de energie waarmede de planters hun bedrijf volhouden, trots tegenslag op tegenslag. Meermalen ook vernam de commissie van de groote energie waarmede jongelieden — onder vaak moeilijke omstandigheden — zich wisten op te werken. Ongelukkig bleven die goede krachten niet behouden voor de kolonie.

De commissie hoopt, dat het Studie Syndicaat de gelegenheid zal hebben om maatregelen tot stand te brengen, die den economischen toestand der kolonie zullen verbeteren, waardoor in de toekomst die goede krachten in het eigen land een passenden werkring zullen vinden.

Bij veel wat het hart goed deed, was er echter iets in de verhoudingen, wat spreker met leedwezen opmerkte, n.l. de verdeeldheid. Het is in aller belang gewenscht om daarin verandering te brengen. De herleving van het Algemeen Nederlandsch Verbond kan daartoe het middel zijn. Het versterkt het gevoel van saamhorigheid en het besef dat Hollanders en Surinamers allen Nederlanders zijn, die parallel loopende belangen hebben.

Nadat de heer Fred. Oudschans Dentz in een uitgewerkte rede doel en wezen van het verbond had uiteengezet, traden een honderdtal aanwezigen tot het Verbond toe. Wij wenschen de herleeft groep een lang leven toe.

* * *

In een bespreking van het Adres van Antwoord der Koloniale Staten op de openingsrede van den Gouverneur schrijft „De West” van 20 Mei o.m.:

„Wij hopen dat waar men in koor beweert, geen rassenstrijd te wenschen in deze kolonie, men dan ook daarnaar zal handelen. Niet op het woord, op de daad komt het aan.

Gelukkig zijn er aanwijzingen, dat men in breede kringen in de kolonie geen vermaak scheidt in politiek gehaspel en dat men beseft, dat slechts door eendrachtige samenwerking en onderlinge waardeering de kolonie er boven op te brengen is.

Hoe het in de naburige koloniën met die rassenkwestiën gesteld is, blijkt uit de mededeelingen dien-aangaande van den heer P. Westra aan De West van 6 Juni. De heer Westra had voor immigratie-aan gelegenheden een reis naar Trinidad gemaakt en daarbij ook Demerary aangedaan. Als verlicht Nederlander boven rassenvooroordeelen staande, had hij zich meermalen geërgerd over de scherpe scheiding die in Trinidad en ook in Demerara tusschen blank en bruin bestaat.

In het hotel waar hij vertoefde, had een der gastea een donker gekleurd persoon op theevisite gevraagd. Hij kreeg echter van den hotelhouder de bemerking, dat men in het vervolg liever geen negers in het hotel wenschte te zien.

Aan den heer Westra werd de raad gegeven om niet op straat te wandelen met kleurlingen. Dit zou hem kunnen schaden in zijn zending.

Aan boord van de Royal Mail was een zwarte passagier eerste klasse. Deze at niet samen met de andere passagiers, doch aan een afzonderlijke tafel.

In Demerara is de scheiding zóó sterk, dat zelfs bij de wandeling op den Seawall de groepeerings zichtbaar is.

„Ziedaar de toestanden elders — besluit De West. Daarbij vergeleken is het in Suriname heilig. Een beschaafd Nederlander kent geen rasvooroordeel.”

* * *

Suriname van 13 Juni schrijft:

„De Argosy d.d. 29 Mei j.l. heeft een correspondentie, die wel de moeite waard is onder de oogen te worden gebracht van de inwoners van ons landje, omdat door de plannen, die daar worden besproken in den toestand voor onze kolonie heel wat zal gewijzigd worden.

In de eerste plaats wordt nog eens teruggekomen op de plannen, die men in de Engelsche kolonie heeft voor den aanleg van een spoor naar het Hinterland van Demerara.

Dan meldt de schrijver, dat het Braziliaansche gouvernement de aanleg van een spoor heeft goedgekeurd van Macapa, even ten noorden van Para, bij den mond van de Amazone, naar de Zuidelijke deelen van Cayenne, dus naar het Fransche gouddistrict. Behalve dat de schrijver wijst op de groote voordeelen op Braziliaansch gebied, welke deze spoorlijn zal aanbieden, stipuleert hij, dat gedurende 1916-17 uit Cayenne voor 177 miljoen francs aan goud is uitgevoerd.

Schrijver zegt, dat gezien de nauwere betrekking die gedurende den oorlog is ontstaan tusschen de Vereenigde Staten en Brazilië en de geruchten die rondwaren, dat Engeland Britsch Guyana wil overdragen aan Amerika als gedeeltelijke aflossing van de gemaakte schuld, en dat dergelijke geruchten ook loopen over Cayenne, de bouw van die spoor wel de aandacht verdient.

Schrijver gevoelt angst, dat er waarheid ligt in die geruchten, dus dat Demerara Amerikaansch zal worden.

Wordt de vrees bewaarheid — de mogelijkheid is lang niet uitgesloten, gezien het streven van Amerika en den wensch om de Europeesche mogendheden uit Amerika te weren — wat zal er dan van Suriname worden? Blijft het dan Nederlandsch, dan wordt het heel kalm doodgedrukt, dat is zeker.”

Neen, zouden wij willen zeggen, dat is volstrekt niet zeker. Wij moeten het ook eerst zien dat Albion een kolonie prijs geeft!

* * *

Wij ontvangen uit Suriname het eerste nummer van een nieuw blad „De Plantersgids”, Juni 1919.

Het blad verschijnt voorloopig maandelijks, onder redactie van de heeren J. M. Levie en J. E. Lemmers. Drukker: J. H. Oliviera.

Volgens het inleidingswoord is het orgaan te beschouwen als een „veiligheidsklep”, waarin de leden zich vrijelijk kunnen uitspreken.

* * *

Naar het Algem. Handelsblad verneemt is de benoeming te verwachten van den heer Mr. J. L. Nijsingh, substituut-officier van justitie bij de arr.-rechtbank te Haarlem, tot procureur-generaal in Suriname.

Curaçao.

Aan de mailverslagen en andere berichtgevingen ontleent de Staatscourant eene vergelijking van de opbrengst der middelen, van den in-, door- en uitvoer en van de scheepvaartbeweging in het eerste kwartaal 1919 en in het zelfde tijdperk van 1918 en 1917.

Wij ontleenen daaraan de volgende totaalcijfers:

	1919	1918	1917
Opbrengst der middelen:	f 144.805.—	f 101.845.—	f 116.319.—
Inkomsten van onderscheiden aard:	„ 56.610.—	„ 74.010.—	„ 74.312.—
	f 201.415.—	f 175.855.—	f 190.631.—
	1919	1918	1917
Invoer:	f 1.719.025.—	f 2.026.910.—	f 1.774.484.—
Uitvoer:	„ 881.118.—	„ 875.232.—	„ 885.116.—
Doorvoer:	16.197,279	12.531,859	14.628,443 K.G.

Ingeklaard werden 699 zeilschepen en 80 stoomkwartaal 1919 en in het zelfde tijdperk van 1918 en 69 en in 1917: 785 en 82.

Uitgeklaard werden 714 zeilschepen en 80 stoomschepen, in 1918: 780 en 70 en in 1917: 738 en 80.

In den loop van Februari en Maart was de gezondheidstoestand op de Benedenwindse eilanden en op St. Eustatius bevredigend. Op St. Martin en Saba

Mode-Academie

SYSTEEM WOHRYZEK.

Prinsengracht 802 bij de Utrechtsche straat.

AMSTERDAM.

HET ADRES van opleiding voor Coupeuse Directrice en Leerares. 14

Grondig onderricht verzekerd.

PROSPECTUS OP AANVRAAGD GRATIS.

De Directrice **A. MIENSTRA.**

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage	Hoofdkantoor: Amsterdam	Filiaal: Arnhem	Filiaal: 100 Gorinchem
Heemskerkstr. la		Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt	
Tel. H. 3493.		Intere. Tel. 389.	Tel. 280. Tel 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

MEUBELLEN

Artistieke ontwerpen
J. P. STRIJOS
(Leerbaar school voor Kunstnijverheid) 98

BEGROTINGSZONDER VERBINDING **N. KUIPER**

Ridderstraat 28 - Haarlem - Telefoon 3017

Restaurant VAN DER PIJL

147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE

Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant

„Central”

111 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble 106

WILLY HONSBEEK & Z

Hôtel „de Oude Doelen”

en

Pavillon „Oude Doelen”

DEN HAAG - SCHEVENINGEN 127

Restaurant de tout premier ordre.

Thé Concert - Diner Concert

Soupe Concert

American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag

Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 133

Dejeuners, Diners, Soupers

Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

MAISON VAN RIJN

Prins Hendrikstraat 28 - DEN HAAG - Tel. H. 4060

Uitzenden van Diners van af 90 cent. 181

Meermalen bekroond. C. JENNER

Tel. Interc. H 447. 137

Hotel de Bellevue

Bezuidenhout 15 's-GRAVENHAGE

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers. 135

KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

breidde zich in Maart een griep-epidemie uit, die over het algemeen een goedaardig verloop had.

Tengevolge van de aanhoudende droogte was de algemeene toestand van een deel der bevolking op die Benedenwindsche eilanden in April l.l. niet gunstig. Het afoogsten van de albë moest op Aruba zelfs worden gestaakt, omdat de plantjes door gebrek aan regen weinig sap gaven. Op Bonaire veroorzaakte eene ziekte, welke door den waarnemend landbouwkundige wel is gedetermineerd, maar ter bestrijding waarvan nog geen middel gevonden is, het afsterven van zeer vele boomen. Uit daartoe door het ondersteuningsfonds Nederlandsche Antillen verstrekte gelden werd op dit eiland steun aan behoeftigen verleend en voeding aan schoolkinderen verstrekt.

Op St. Martin beloofden de zoutpannen een rui men oogst. De opbrengst van de katoengronden was op dit eiland betrekkelijk gering. Op St. Eustatius werden van 55 balen à 100 K.G. in Maart verscheepte katoen goede prijzen behaald. De aanplantingen op Saba stonden gunstig.

* *

Het Departement van koloniën roept Meesters in de Rechten, bij voorkeur leden van de Nederlandsche rechterlijke macht op, ter vervulling van het ambt van lid van het Hof van Justitie in de kolonie Curaçao op een traktement van f 4000.— tot f 5000.— In bijzondere gevallen kan eene persoonlijke toelage worden toegekend.

Ingezonden.

Geachte Redactie,

Het ware niet overbodig, als die correspondent van de „N. R. Ct.” van 4 Juli, uit New-York in een volgenden brief eens uitlegde, waarom op Porto Rico en Cuba, direct en indirect onder U. S. beheer en voor $\frac{1}{2}$ door negers bevolkt, niet wordt gehoord van lynchen, daar is men heél tevree met het U. S. bestuur.

Die correspondent zou ons wel willen doen gelooven, dat alle „coloured gentlemen” in de voormalige slavenstaten der Unie Oome Toms of Booker Washington's zijn. Overigens, als de U. S. onze West eens wilde overnemen tegen behoorlijke vergoeding, wáárom zouden wij het dan — gegeven de a.s. zware belastingen — niet doen?

KOOPMAN.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een geheime Vereeniging. „De nu bijna een jaar bestaande geheime vereeniging te Solo, wier doel is bescherming der vrouw in het algemeen tegen ongepast optreden der mannen, is eigenlijk nooit besproken”, schrijft H a r d h o in de *Medan Berengar*, en daarom viel het hem op, dat de *Warna Warta* een artikel daarover bevatte, onder het hoofd: *Vereeniging Tjoekoer* (scheren) *Hidoeng* (neus), waarin wordt verteld, dat de werkwijze der vereeniging is: een anonieme brief te schrijven aan ieder manspersoon, die zich schuldig heeft gemaakt aan een ongeoorloofde handeling tegenover een vrouw of meisje, welke brief een dringend ultimatum bevat, om zoo iets niet meer te doen. Afschriften van dien brief gaan naar den betrokken onderwijzer als het betreft een nog de school bezoekende jongeling, en als het iemand betreft, die lid is van de eene of andere vereeniging, krijgt ook de vereeniging een afschrift.

De brief houdt dan de bedreiging in, dat bij niet wijziging van het gedrag, den betrokkene de neus afgesneden en minstens een flink pak slaag zal worden gegeven.

Bedoeld artikel werd ook door de *Sin Po* overgenomen, die in een volgend nummer vraagt, of et geen overweging verdient om een afdeling te New-York op te richten, want daar is het blijkbaar noodig, dat de vrouwen tegen de mannen worden beschermd, blijkens een klacht van mevrouw *Tina I h r m a r k*, die na de scheiding van haar huwelijk bij het zoeken naar werk, moest ondervinden, dat de heeren dan steeds dachten, dat zij zich zelve wilde geven, en haar wel werk wilden geven, maar... dan zou zij haar reputatie moeten opofferen. Of... als men werk gaf... kwam het oneerbare voorstel daarna! Steeds beleedigd door „lieden”, die „beer” wilden genoemd worden, nam zij ten laatste vergif in en stierf in armoede.

H a r d h o is erg benieuwd wat de vereeniging te Solo antwoorden zal.

Oude Gewoonten. *Roesdi B. T.* geeft in de *Koemandang-Djawi* een kleine beschouwing over de „sembah-djongkok”, een eerbewijs, dat tegenwoordig, naar schrijver meent, nergens meer toe dient. In den Boeddhistischen tijd werd voor alles wat voordeel bracht de „sembah-djongkok” gebracht. Na de Islamisering werd dat jonger goede gebruik verbeterd en bracht men slechts het eerbewijs aan zijn vorst, zijn goeroe en beide ouders. Maar, vindt schrijver, dat eerbewijs behoeft niet te bestaan uit eenige handbeweging, maar moet gebracht worden door stipte volging van goede bevelen van vorst, goeroe en ouders.

De *sembah-djongkok* is vernederend voor hem, die het eerbewijs krijgt, en brengt tevens nadeel aan, want als een Inlandsche schrijver op den weg voor een regent dat eerbewijs brengt, dan bezoedelt hij zijn kleeren met het vuil op den weg en als hij voor

zijn chef op kantoor de *sembah-djongkok* brengt, en er is bijv. iemand van lagen stand als bijv. een tuin-employé op bezoek, en die dus op een stoel zit, dan vernedert hij zich tevens voor dien bezoeker. Bovendien is het in den *Koran* verboden om de *sembah* voor medeschepselen te brengen, slechts de Almachtige krijgt de *sembah*.

Schrijver doet een beroep op de ontwikkelde landgenooten, en vooral op de onderwijzers om de bevolking in dien geest te leiden.

Bioscopengevaar. Onder den titel „*Per aspera ad astra*” geeft in de *Pewartia Deli* de schrijver, die zich met een doodshoofd teekent, een artikel over het gevaar van de bioscopen. Schrijver betoogt, dat er in deze wereld vele booze geesten zijn, die de menscheit aanranden. Daar zijn de alcohol, de opium, het dobbelen en de slechte vrouwen. Ieder weet, welk kwaad deze hebben aangericht en niet alleen kwaad voor degenen, die er door zijn aangetast, maar kwaad ook voor hun nageslacht, de nakomelingen, die er de gevolgen van ondervinden.

Schrijver wijst dan op den drank in Europa en Amerika en op het spel en de prostitutie ook in Ned-Indië en de ellenden, die van deze misbruiken het gevolg zijn voor vrouwen en kinderen, en voor de nakomelingschap.

Schrijver merkt dan op, hoe men in Amerika den strijd is begonnen en een wet geheel den verkoop en het bezit van alcohol verbiedt, hoe ook in China tegen opiumgebruik is opgetreden, hoe ter Oostkust, de speelpacht is afgeschafte en in Indië een zedelijkheidswet is ingevoerd. Het doel van deze wet kent ieder wel, merkt schrijver op, maar of de toepassing wel juist en krachtig genoeg is, weet ieder ook.

Na eenige opmerkingen gemaakt te hebben over den eisch van beschaving, komt schrijver aan zijn voornaamste onderwerp, het gevaar van de bioscopen. Hij erkent, dat hij evenals zoovelen graag een bioscoopvoorstelling ziet, maar hij komt op tegen de vele films, die absoluut niet goed zijn voor jongere lieden en onontwikkelden, met name voor het groote deel van de Inlandsche bevolking. Films, waarin dronkenschap en overspel en dergelijke in dramavorm voor oogen worden gevoerd, brengen onontwikkelde jongelui er al te veel toe, dat te aanvaarden als gewoonten in Amerika en Europa, gewoonten, die nagevolgd mogen worden. Men ziet al te veel jongelui in de café's zitten met publieke vrouwen en teveel vrouwen, die Europeesche bioscoopdames nadoen. De onontwikkelden denken, dat hetgeen zij daar zien, de werkelijke wijze van leven is der Europeanen, hetgeen hun meening ten aanzien van de Europeanen versterkt. Voor de Europeanen is dat natuurlijk ook onaangenaam. Schrijver geeft dan eenige voorbeelden, waaruit blijkt kan, dat de Inlanders, die nog onontwikkeld zijn, de bioscoopgewoonten houden op de gewone manier van doen. En in werkelijkheid zijn deze films maar fantasie, omdat er anders niemand naar zou kijken, daar het gewone leven geen interesse heeft. Schrijver betoogt de wenschelijkheid daarin verandering te brengen door dergelijke films te doen weren en hij hoopt, dat de Volksraad in deze waken zal voor de belangen van Insulinde.

Lotsverbetering. Als gevolg van het overeenkomstig het voorstel van de Indische Regeering door den Minister van Koloniën niet overnemen van het door den Volksraad aangenomen amendement van den heer *Dwidjosewojo* tot verhooging van de traktementen der Inlandsche onderwijzers, zijn volgens de *Goeroe Medan Hindia* door het hoofdbestuur telegrammen gezonden naar den Nederlandschen Onderwijzersbond alsnog steun vragende voor het amendement.

Ook aan het Eerste Kamerlid den heer Van Kol, is volgens de *Neratja* een dergelijk telegram gezonden en het voorstel gedaan anders maar de geheele begrooting te verwerpen.

S. I. In de *Sinar Hindia* spoort een inzender de leiders van de plaatselijke S. I.-vereeningen te Rembang en te Lasem aan, om de bevolking in te lichten omtrent de voor- en nadeelen van de aanwezigheid van een suikerfabriek in verband met de

Algemeene Levensverzekering-Bank

Koninklijk Goedgekeurd 5 Januari 1903

Gevestigd te ROTTERDAM, Hofplein hoek Schiekade 210.

Commissarissen: Mr. A. W. SCHIPPERS, Advocaat en Procureur te Rotterdam; Dr. L. A. THOMEE, Arts te Rotterdam; JOH. KRAP, Lid van de Algemeene Rekenkamer te 's-Gravenhage.
Directeur: A. KROS Jr.
Adjunct-Directeur: A. J. A. KROS.
Medisch Adviseur: Dr. B. J. F. BAVINCK, Arts te Rotterdam.
Wiskundig Adviseur: Dr. W. BOUWMAN, te Schiedam.
Accountant: C. G. MEERDER, Lid van het Nederl. Instit. v. Accountants

HAAGSCHE Assurantie..... BRAND enz. 1805
Compagnie voor BRAND van 1805

Aanvragen om een Agentschap aan de Directie
Hoofdkantoor: Bezuidenhout No. 1, Den Haag

BRAND - BEDRIJF - INBRAAK

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal f 60,000,000.-
Statutaire Reserve - 11,595,462.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaja, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Koesaradja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makassar, Singapore, Penang, Rangoon, Hongkong en Shanghai. 138

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

BEROOVING⁶⁰

Wij verzekeren U tegen alle schade, tengevolge van het op eenigerlei wijze verloren gaan van Effecten, Bankpapier, Specie en andere Geldswaarden, zich bevindende in handen van Uw personeel.

GUNSTIGE VOORWAARDEN.

BILLIJKE PREMIE.

VEREENIGD ASSURANTIEKANTOOR

Plein 17a Den Haag

Tel. H. 680.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS

AMSTERDAM, Rokin 95.

Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door 100
stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

— HAARLEMSCHE — BANKVEREENIGING⁶⁵

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampean, Bandoeng, Cheribon, Hongkong,
Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pe-
kalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore,
Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden. 73

Kapitaal f 35.000.000.-

Reserven f 17.400.000.-

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

voorgenomen oprichting van een dergelijke fabriek in het district Pamotan, afdeeling Rembang. De redactie teekent hierbij aan, dat de Regeering niet tegenstaande den stijgende voedselnood den kapitalisten nog steeds toestaat om meerdere gronden aan den Inlandsthen landbouw te onttrekken, daardoor duidelijk blijkt gevende niet in eensgezindheid met de bevolking te willen leven, waarvan toenemende onveiligheid het gevolg is. Gezien het lot van het Inlandsche volk, het steeds open houden van Indië voor het buitenlandsch kapitaal, de beperking van den invoer van voedingsmiddelen van buiten, het ontbreken van regeeringshulp enz., is het volk tot het besef gekomen, dat het zich zelf moet helpen door het vernielen van riettuinen, het plegen van roof en moord en dergelijke handelingen.

In het kort broeders, volk van N.-I., roept schrijver uit, wij behooren te handelen, het behoort hier niet te worden gezegd op welke manier, maar wat wij achten dat gedaan moet worden, zal spoedig moeten worden tenuitvoer gebracht, om ons zelf te helpen. Zodoende zal, gelooven wij, later *de vlag van den werkelijk Indischen Staat* worden uitgestoken. Indië behoort door het volk van Indië zelf te worden geholpen.

In de *Oetoesan Hindia* vertelt een Inlander, werkzaam bij de Coöperatie der S. S. te Soerabaja, dat hij het slachtoffer geworden is van een oplichter, zich noemende *Raden Aris*, die luidens een advertentie in de *Tjahaja Timor* drie Inlanders zocht in het bezit van een diploma klein-ambtenaars-examen voor betrekkingen met een beginsalaris van f 70.— 's maands en een werktijd van 7 uur daags. Op zijne sollicitatie, waarbij de inzender zijn diploma in originali voegde, kreeg hij bericht, dat hij zich moest vervoegen bij een kantoor naast het Simpangtheater, waar hem bleek, dat hij bedrogen was en zijn diploma verdwenen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Arbeidsleger. Naar wij vernemen — alzo de *Warna Warta* — zal door het hoofdkwartier van het zoogenaamde Arbeidsleger, *Adhi Darmo*, te Djokdja, in navolging van de Engelsche *Trade Union*, overal, waar afdeelingen van de vereenigingen of arbeiders en taalbonden bestaan, een arbeiderssecretariaat worden opgericht onder leiding van gesalarieerde „Officiëren” van het Arbeidsleger, die daarvoor door het hoofdkwartier zullen worden uitgezonden. De lieden hebben tot taak leiding te geven aan vereenigingen, dan wel bemiddelend op te treden bij geschillen tusschen werknemers en werkgevers en voorts om misstanden bij de Regeering voor te brengen. Voor zulk een secretariaat komen voorslagnog in aanmerking Tjilatjap, Maos, Poerwokerto, Indramajoe en Poerwodjo. De commandant van het Arbeidsleger vertoef daarvoor thans te Tjilatjap.

Pestbestrijding. Een oude kennis van ons — zoo verhaalt een correspondent in de *Djawatengah* — we zullen hem Pak Pindjem noemen, kwamen we tegen en de volgende boom werd opgezet:

— Zoo Pak! Vertel nu eens hoe staat 't met de verbouwing van je huis? Heb je geld ter leen kunnen krijgen bij de afdeelingsbank?

— Mijn huis is al klaar. U moet eens komen kijken, hoe netjes ik nu woon, veel mooier en beter dan Pak Soesah — u kent hem wel — die woont nog altijd in hetzelfde vieze krotje achter den vleeschhal, waar 't zoo wemelt van ratten en vliegen.

— Hé, ik dacht dat daar al de huizen verbeterd waren tegen pestgevaar.

— Neen, hoor, er worden alleen hier en daar huizen verbeterd, als de menschen bouwmaterialen van den pestbestrijdingsdienst willen kopen.

— Zoo slimmert, nu snap ik, hoe jij zonder duiten je huis verbouwd hebt gekregen! Heb je ook een bon geteekend en voor hoeveel?

— Ik heb een bon voor f 150 geteekend.

— Wat? f 150 en je hebt maar f 12.50 per maand tractement, bovendien zit je in de beer bij de afdeelingsbank, terwijl ik voor geen f 50 je overige schulden zou willen overnemen! Hoe wil jij dat alles afbetalen?

— O, dat komt terecht. Ik heb nu op mijn nieuw huis geld geleend bij *Said Isep* en als de volgende week mijn dochter getrouwd is en ik houd nog geld over, dan betaal ik een deel van mijn schulden aan de bank en nog een paar andere.

— En de beer, die je bij de pestbestrijding hebt geslagen?

— O, dat is erg gemakkelijk! Als je geen geld hebt, dan kan je ook niet betalen; *habis perkara!*

— Pas op, Pak! Daar komen drie auto's achter

elkaar aan stormen..... o, daar zitten dokters voor de pestbestrijding in.

— Nu word ik bang! Heerscht de pest soms weer zoo hevig?

— Wel neen, kerel! Maak je maar niet ongerust, pas alleen maar op die auto's; er vliegen iederen dag vijf van die stofopjagende pestbestrijders rond, behalve wat er nog op motorfietsen rondraast.

— Wah! Het Gouvernement is toch werkelijk rijk.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Goede vredesinzet.

Terwijl in 't buitenland de inzet voor 't nieuwe vredesverkeer zich duidelijk door de woeling van 't laatste oorlogsgedoe heen teekende, heeft men ook in Nederland niet stil gezeten. Voordat de vrede geteekend was werd reeds aanraking gezocht om Nederland een plaats te verzekeren in 't nieuwe groote internationale bedrijf. De landen, de volkeren zullen elkander noodig hebben, meer zelfs dan voorheen. Wel heeft de oorlog bijna overal 't verlangen doen ontstaan om zich voortaan niet in grooter mate afhankelijk te maken van 't buitenland dan volstrekt noodzakelijk is en legt men zich in menig land op grotere industrieele zelfstandigheid toe, maar dit verlangen is juist ontstaan door de opgedane ondervinding hoe weinig men de vreemde hulp ontberen kan, en dit is wel wat te temperen, maar nooit op te heffen. Bovendien zal, in afwachting van hetgeen gedaan zal kunnen worden om minder afhankelijk van elkander te worden, vooreerst toch het zoeken en brengen van hulp op groote schaal noodig zijn; want wat men hoort zelf te kunnen wrochten heeft men nog niet en moet men in dreevoudige mate halen, vooreerst om de geleden schade in te halen, dan voor 't gewoon gebruik, eindelijk als grondslag voor de te kweken zelfstandigheid. Meer dan voorheen zal men elkander dus noodig hebben. Eénige produceerende landen, zijn voor de hulp van andere, voorloopig grootendeels uitgeschakeld, daar zij alle kracht aan eigen herstel moeten wijden of verloren vertrouwen herwinnen moeten.

De vernielingen van den oorlog vragen luide overal om een productievermeerdering; wie voorraden, wie werkkrachten heeft moet die beschikbaar stellen. Maar hiervoor moeten zij bekend worden en moet overwogen en opgenomen worden wat er voor in de plaats aangeboden kan worden.

Dit hebben practische mannen ingezien. Reeds is een Fransche commissie in ons land geweest, nadat Nederlanders naar Frankrijk waren gegaan, om na te gaan wat men wederkeerig voor elkander kan doen. 't Is te hopen dat België en Nederland ook tot nauwere samenwerking zullen komen; in vriendschap hebben wij uit de elf provinciën meer aan België te geven, dan 't uit onwillige gedeelten van twee provinciën zou kunnen halen, als dit bovendien nog met vijandschap van Nederland ware bekocht.

Maar ook tot den broederstam in Zuid-Afrika hadden wij ons reeds gewend. Terecht werd dezer dagen gezegd dat Nederland op handelsgebied Z. Afrika een beetje verwaarloosd heeft, dit moet beter worden. En wij zijn goed op weg. Thans reeds reist een delegatie van de Federated Farmer's coöper. association in ons land om de handelsbetrekkingen tusschen de stamverwante landen te bevorderen en de wijze waarop de commissie voor den Nederlandsch-Zuid Afrikaanschen handel het bezoek, in overleg en samenwerking met de regeering, geregeld heeft kan voor volgende ondernemingen van dien aard een voorbeeld worden gesteld.

Bij aankomst in ons land drukte de regeering dadelijk een stempel van hooge waardeering op 't bezoek door de wijze waarop de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, de heer Van IJsselstein, daarna de Minister van Buitenlandsche Zaken Jhr. Mr. Dr. Van Karnebeek, de afgevaardigden ontvingen. Het vijftal telt leden van Engelsche en van Nederlandsche afkomst, 't bestaat uit den handelscommissaris voor Z.-A. te Londen Canham, generaal Eskin, de h.h. van de Merwe, Schutte en Evans. De ontvangende commissie voor den Ned. Z. A. handel bestond uit Jhr. H. Loudon, de h.h. Bisschop, Kamerlingh Onnes, Knottenbelt, Obreen en Van Beeck Vollehoven.

Zou een bezoek aan Z. Afrikaners, die vermeerdering van de handelsrelatiën met ons komen zoeken, altijd zeer welkom zijn geweest, de spoed, die nu betoond is om, bij 't gloren van de vredeszon, dadelijk tot ons te komen, heeft aan de begroeting nog innigheid bijgezet, maar nu de aankomst bijna samenviel met de ontvangst hier te lande van het prachtige voedingsgeschenk, toegedacht aan noodlijdend Nederland, geschenk dat te lang onder weg gebleven, toch nog zoo goed te pas komt, nu heeft bij de verwelkoming, tusschen den toon van de elkander waardeerende zakenmannen door, bovendien onzerzijds die van oprechte, diepgevoelde erkentelijkheid geklonken.

Wat de gasten gezien hebben is ten volle berekend naar 't doel van hun bezoek. Na de officieele ontvangst in Den Haag, bracht een autotocht hen naar 't Westland, waar tomaten en komkommer kweekerijen te Loosduinen, druivenkassen te Honselersdijk bezocht werden. In Rotterdam toonden de havens, voor hoeveel schepen er plaats is, kwamen graanelevators,

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 67.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Feijenoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Bereulo Beskoop Coevorden Culenburg Delft Den Burg (Texel) Deventer Doetinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Groningen Groenlo Groningen Haarlem Harlingen Heereveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogezand Hulst Katwijk Leeuwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Sliedrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden Limuiden Zeilst Zierikzee Zutphen Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

----- ASSURANTIËN -----

---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---

LEIDEN, Rapenburg 106-108.

Coöperatieve

Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank.
Hoofdk. : N.-Z. Voorburgwal 65 (Geb. Unicum), A'dam.

CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verhoofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars. 93

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage

IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 21a - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	3	0/0
Met 3 maanden opzegging	3 1/2	0/0
Met 1 jaar opzegging	4	0/0

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING. 168

HET ASSURANTIEHUIS— KEIZERSGRACHT 213 —
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2154**AMSTERDAM**

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

graansilo's, de fabriek Dusseldorp, waar Z. A. mais in bewerking is, 't katoenveem aan de beurt. Amsterdam bracht hen naar de etablissementen van de Algemeene vruchtenimport Mij., de Huidenclub, de Ver. van tabakshandelaren, de Nederl. wolmij., de Ned. Handelsmaatschappij.

In Friesland en Groningen waar de landbouwmaatschappijen de regeling overnamen, werden coöp. landb. inrichtingen, model boerderijen, een coöp. strookartonfabriek, aardappelmeelfabriek, enz. bezocht en een tocht door de veenkolonien gemaakt.

Behalve de gelegenheid, die zich bij 't te zamen tafelen aanbood, werden nog eenige bijeenkomsten gehouden ter kennismaking in ruimeren kring. Daarbij kwamen twee wenschen sterk naar voren, een directe vaste-stoomvaartverbinding tusschen de twee landen en de aanstelling van een Z. A. handelsvertegenwoordiger in Nederland, zooals Canada er b.v. reeds een heeft. Overigens werd herhaaldelijk in herinnering gebracht wat men aan elkander kon hebben en werd daaraan toegevoegd, wat uit het huidige bezoek geleerd was. Behalve mais kan Z. A. zuidvruchten, wijnen, vleesch, huiden, looistoffen, wol, tabak, katoen, struisveeren, mijnproducten, w.o. vooral diamant leveren, waartegenover van hier uit vee, boter, kaas, gecondenseerde melk kan worden verscheept. Bovendien kan onze nijverheid er een afzetgebied vinden en de door Duitschland open gelaten plaats gedeeltelijk innemen. Met onze kolonien kan een druk verkeer verwacht worden, als de verkeersmiddelen daarnaar worden geregeld. In Z. A. wachten nog uitgestrekte gebieden op bearbeiding, ook daarbij kunnen Nederlanders een mooie taak vinden.

Zou Nederland zoo de verbinding met de verloren kolonie in Zuid-Afrika weer nauw kunnen aanknoopen? Zou het zoo zelfs voor de politieke ontwikkeling tot zelfstandigheid van Zuid-Afrika kunnen bijdragen, door aan Groot-Brittannië het voorbeeld te geven van samengaan in eendracht en gemeenschappelijk belang zonder staatkundig verband?

Voor de herleving van het gemeenschapsgevoel zij hier, hoewel dit in geenerlei verband staat met de herwonnen handelsrelatiën, toch ook even gewezen op de aandacht in Nederland gevraagd voor de Zuid-Afrikaansche taalbeweging, zooals dit gebleken is uit 't werk van Dr. Lydia van Niekerk in „Eerste Afrikaansche taalbeweging en hare letterkundige voortbrengselen”, en uit 't proefschrift waarop Dr. E. C. Pienaar onlangs te Utrecht promoveerde: Taal en poësie van die tweede Afrikaansche taalbeweging.

De nieuwe alliantie.

Met 't stichten van een volkerenbond leek 't dat 't sluiten van of — dan wel defensieve verbonden tusschen de leden van dien bond onnoodig moest worden, ja vrijwel onverenigbaar moest zijn. Zij die de intiemste geschiedenis van 't ontstaan van den volkerenbond kennen schijnen hierover echter anders te denken. Amerika en Engeland toch hebben zich laten vinden om Frankrijk steun te waarborgen, indien Duitschland tot geweldadig optreden mocht overgaan. Amerika, schreven wij, zoover is 't echter nog niet. President Wilson heeft deze overeenkomst niet in strijd geacht met 't volkerenbondsgevoel, zooals hij dit zelf ten doop heeft gehouden, maar de mogelijkheid is volstrekt niet uitsloten, dat de Amer. senaat Wilson's oorspronkelijke opvatting tegen hemzelf zal aanvoeren en doorvoeren. Geschiedt dit, gaan de V. S. niet in op 't plan, dan is de overeenkomst voor Groot Brittannië ook niet bindend.

Het stuk zooals 't ondertekend is door Clemenceau, Bichon, Wilson en Lansing, zet den wensch voorop om den wereldvrede te verzekeren, het spreekt de overtuiging uit dat een aanval van Duitschland 't verdrag van Versailles zou schenden en een daad van vijandschap zou uitmaken tegen alle mogendheden die medeondertekend hebben, zoodat de wereldvrede er weer door verbroken zou worden. De getroffen maatregelen betreffende den linker Rijnsoever verzekeren niet voldoende de veiligheid van Frankrijk, maar ook niet die van Amerika, aangezien dit in de gevolgen van dat optreden betrokken zou zijn. Daarom willen de V. S. en de Fransche republiek een overeenkomst sluiten, die op 't volgende neerkomt.

Art. 1. Indien de getroffen Rijnmaatregelen Frankrijk niet de beoogde veiligheid verzekeren, dan zullen de V. S. verplicht zijn terstond ter hulp te komen, als er 't optreden van Duitschland niet heeft uitgelokt. Art. 2. Een overeenkomst van gelijke strekking wordt door Groot Brittannië ten opzichte van Fr. aangegaan, deze wordt eerst geldig als 't tractaat met Amerika geratificeerd zal zijn. Art. 3. De overeenkomst moet onderworpen worden aan den Volkerenbond. Zij blijft van kracht totdat, op aanvraag van een der partijen, beslist mocht worden dat de Bond zelf een voldoende bescherming kan verzekeren. Art. 4. Zij zal ter ratificering worden gezonden aan de Fransche Kamer en den Amerik. senaat.

Denzelfden dag, den 28en Juni, waarop dit stuk ondertekend werd, werd ook 't Fransch-Britsche tractaat geteekend, door dezelfde Fransche ministers en door Lloyd George en Balfour. Dit vermeldt uitdrukkelijk dat aan de kroonkolonien (dominions) geen verplichting wordt opgelegd, tenzij zij deze uit zich zelf aanvaren.

Daar de Amerikaansche senaat 't stuk tegelijk met 't vredecontract van Versailles in behandeling zal nemen, kan de beslissing erover spoedig vallen.

Petroleum-politiek.

Frankrijk heeft een wet aangenomen, die 't douane-recht op de petroleum-producten belangrijk wijzigt. Bij invoer uit den vreemde zijn de résidus, bestemd om motoren te voorzien, om als brandstof gebruikt te worden, dan wel voor den aanleg of het onderhoud van wegen, onderworpen aan een recht van 0.80 fr. per 100 K.G. netto naar algemeen tarief, en van 0.40 fr. p. 100 K.G. netto naar 't minimum tarief, hierbij is niet inbegrepen de „surtaxe d' entrepot ou d' origine” van 5 fr. p. 100 K.G. die er bij kan komen.

De ruwe oliën hebben, bij hun aankomst in de plaats waar zij verwerkt worden, slechts die surtaxe van 5 fr. te voldoen.

De gezuiverde oliën kunnen in werkplaatsen slechts toegelaten worden na betaling van een recht van 25 fr. p. 100 K.G. of van 10 fr. p. H.L., naar gelang 't toepasselijke tarief.

De rechten geheven voor de producten, die uit de werkplaatsen worden geleverd, zijn als volgt. Producten van oliën van 't algemeen tarief p. 100 K.G. fr. 21.40 geraff. oliën; fr. 0.70 résidus; fr. 11.— smeero-liën en dergelijke; fr. 31.50 paraffinen; fr. 29.50 vaselines.

Producten van oliën van 't minimum tarief p. 100 K.G. fr. 11.40 geraff. oliën; fr. 0.30 résidus; fr. 8.— smeero-liën; fr. 21.— paraffines; fr. 19.50 vaselines.

De résidus bestemd voor de beweegkracht der zeeschepen worden vrijgesteld van rechten onder bepaald omschreven voorwaarden. Deze maatregel houdt verband met de verwachting, dat deze résidus de dure steenkolen bij de vloot grootendeels zullen kunnen vervangen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.**De Indische Gids.**

De hr. J. Habbema opent de Juli-afl. met een „Onderwijspraatje”, een onderwerp door schr. meermaalen ter hand genomen en in gemoedlijken, opbouwenden zin behandeld. Schr. wijst o.m. op de behoefte aan goede onderwijskrachten, vooral bij het onderwijs in de laagste klassen, bepleit verder de noodzakelijkheid van uitbreiding van het inlandsch onderwijs, maar is bovenal de meening toegedaan dat door het onderwijs een groote categorie van menschen dient gekweekt te worden om daardoor later door handel en nijverheid en allerlei bedrijven tot welstand te geraken. „Hier in Holland” — zegt de hr. H. — „gaan de kinderen van de gezeten burgerij naar de school voor M. U. L. O. of de H. B. S. met 3-jarigen cursus, om zich voor te bereiden voor den handel of de nijverheid, maar in Indië moet iedereen die iets meer wil worden dan desaman, hoogerop, moet ambtenaar, ingenieur, geneesheer of i. d. w. worden; voor handel en nijverheid trekt men den neus op..... In dat opzicht valt er in Indië nog niet veel vooruitgang te constateeren.”

„Hoofdofficier” schrijft: „Het een en ander over de bedreigde aanvulling van het Ned.-Indische officiers-corps”. Schr. somt een tiental punten op als oorzaken van verminderden lust om officier te worden in het land over zee; onze plaatsruimte laat niet toe daarop in te gaan. In het betoog van schr. trof ons zijne bewering dat trouwens de lust om eene carrière te zoeken in den Indischen dienst over het algemeen schrikbarend dreigt te verminderen en dat men zoowel door civiele ambtenaren als door particulieren al luider en luider de stelling hoort verkondigen, dat zij alles in het werk zullen stellen om te voorkomen, dat hunne kinderen later naar Indië gaan.

Een interessant artikel is dat van den hr. C. Lekkerkerker: „De geschiedenis der Christelijke Zending onder de Baliërs”, een geschiedenis van mislukking en teleurstelling en een waarschuwing tevens aan hen, die, zonder grondige kennis van de mentaliteit, het gelooven, denken en gevoelen van een volk, willen trachten deze gevoelens in andere banen te leiden.

Verder bevat deze afl., behalve het vervolg der studie van wijlen den heer M. van Geuns „Het Oosten in vogelvlucht, van Boeddha tot de Groot-Mogols”, de gewone rubrieken: Varia. — Revue van brochures enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

De Banier.

No. 21 geeft o.m. de rede, uitgesproken door den Gov.-Generaal bij de opening van den Volksraad op 20 Mei j.l., benevens het eerste gedeelte van een opstel van H. J. Stokking „Indrukken van een autotocht door de Minahassa, waarvan het slot in No. 22. — In het laatste Nr. nog een artikel: De Christelijk ethische partij en de Inlandsche Christenen.

De Indische Mercurus.

Het Nr. van 11 Juli opent de hr. A. D. E. Abandanon met een belangrijke verhandeling „Iets over irrigatie en drainage op Java en in Australië en eenige daarmee verband houdende beschouwingen”. Voorts bevat het een aan de Deli-Courant ontleend overzicht eener lezing van Dr. Rutgers: De bescherming der cultures tegen ziekten, een eisch des tijds. — Verder de gewone rubrieken: De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen enz., zoodat een van het Koloniaal Instituut (Afdeling Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente rubber-literatuur.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:**AMSTERDAMSCH BANK - Amsterdam**

Kapitaal f 34.410.500.—

Reservefonds 22.940.000.—

Bijzondere Reserve 2.000.000.—

— ALLE BANKZAKEN —

Handel- en Cultuur-MaatschappijGevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendikkade 79. 90
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. **BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.**

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Gredietvereniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.
Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan. 83

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv. vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumerieën, eau de cologne, patent-medicijnen.

Assurantie-Maatschappij „DE IJSEL”
Deventer.

Goedgekeurd bij Koninkl. Besluiten. 113

.... BRAND-, TRANSPORT-, ZIEKTE-...
EN ONGEVALLLEN-VERZEKERINGEN**De VREDE op komst.**

Het verkeer met.....

INDIË

via Suez heropend.

Verzeeker U vóór vertrek bij de

NILLMIJ ...van...
1859

's-GRAVENHAGE, Veenestraat 1. 70

AMSTERDAM, Keizersgracht 508.

UTRECHT, Minrebroederstraat 22.

W. G. SCHEERES, Electrotechn.-Bureau, Hooigracht 1c, Tel. H. 5170, 'S-GRAVENHAGE
 ELECTRISCHE INSTALLATIE OP ELK GEBIED 86

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud der Mei-afl.: Drie reizen naar het Duitse front, door H. Kerremans (slot). — Voeding bij mobilisatie en nog wat, door D. Boeje. — Het nieuwe recht van beklag, door Mr. J. Meihuizen. — Stroomingen in het leger, door C. Marcus. — De samenwerking van infanterie en artillerie in het gevecht, door K. F. E. Gerth van Wijk. — Een en ander over den voorpostendienst, volgens het V. V., door S. Prins. — Administratieve uitmiddelpuntigheden, door Asymptoot. — Smakelijk brood voor het soldaten ontbijt, door A. M. W. van Renesse.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan deelt in de jongste afl. (No. 4 van 1919) bijzonderheden mede over de in de laatste jaren opgerichte „Indische Instituten“. Achtereenvolgens maakt hij melding van het Batakisch Instituut (opgericht 30 Sept. 1908), Atjeh-Instituut (1914), Bali-Instituut (1915), Oostkust van Sumatra-Instituut (1916), Zuid-Sumatra-Instituut (1916), Minangkabau-Instituut (1918), Molukken-Instituut (1918).

Als het in de bedoeling ligt het aantal dezer nuttige instellingen te vergroten, zullen nu zeker aan de beurt komen een Borneo-, een Nieuw-Guinea- en een Celebes (Makassar)-Instituut? Want ook in die uitgestrekte gebieden valt nog ongeveer alles te doen, in de eerste plaats voor de economische ontwikkeling der bevolking.

De hr. J. van Roon schrijft een interessante verhandeling „Enkele bladzijden uit de geschiedenis van de „Survey of India“, in verband met de kartographie van Ned.-Indië“. — Verder bevat deze afl. het achtste verslag (met kaart) van de geologische expeditie naar Ceram, door Dr. L. Rutten. — In de rubriek Mededeelingen maakt de hr. E. H. B. Brascamp melding van een vermoedelijke uitbarsting van den Tjeremai in 1698, merkwaardig vooral omdat in de literatuur geen uitbarsting van dien vulkaan bekend is. — De heer W. O. J. Nieuwenkamp deelt in diezelfde rubriek bijzonderheden mede over zijn bezoek aan eenige slijk-vulkanen op Kambang en Semaoc (West-Timor) (met een drietal teekeningen).

Tijdschrift voor Geschiedenis, Land- en Volkenkunde.

In afl. 3 van jaarg. 1919 vindt men onder het hoofd Mededeelingen op geographisch gebied eenige gegevens omtrent het handelsverkeer, in- en uitvoeren, nijverheidsvoortbrengselen enz. onzer West-Indische koloniën, ontleend, bijkens het slot, aan een „Publicatie v. h. Min. v. Handel“ (welke en wanneer?, een duidelijker bronvermelding had niet geschaad).

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van afl. 2, jaarg. 1919: Bijdrage tot de kennis der nephritis (nier aandoening) in Indië, door A. E. Sitsen. — Over dysenterie-achtige bacillen, door W. J. L. Dake (Voorloopige mededeeling). — Enkele gegevens over ankylostomiasis bij de Inlandsche schepelingen der Koninklijke Marine, door F. J. L. Woltring. — Dood door emetine? door P. W. L. Penris. — Twee onderwerpen uit de Malaria-epidemiologie, door W. Schuffner. — Over de eischen, die verschillende anophelinen stellen aan de woonplaatsen hunner larven, door N. H. Swellengrebel en J. M. M. Swellengrebel — De Graaf.

De Ingenieur.

Jhr. ir. A. H. E. van der Does de Bije publiceert in No. 28 (12 Juli) een gedocumenteerd artikel (met kaartje): Bevloeiing in de Solovallei, waarin hij aantoonst hoe men thans voor deze veelbesproken aangelegenheid staat en in welke richting z. i. een bevredigende oplossing is te vinden.

In de rubriek Boekbespreking geeft ir. R. A. van Sandick een overzicht van een recent geschrift van ir. W. Cool: Overzicht der stelsels van havenbeheer, samengesteld op verzoek en ten behoeve van de Commissie tot onderzoek der spoor- en tramwegtoestanden in en om Semarang).

De Java-Post.

No. 21 wijdt een hoofdartikel aan „Batavia's 300-jarig bestaan. 1619—30 Mei—1919.“ — Verder vindt men in dit Nr. het vervolg van H. Geurtjens' „Gekrabbel over Tanimbareesch gebabbel. V. De oude mensch“, zoomede een uit de „Berichten van den Sint-Claverbond“ overgenomen artikel „'n Ietsje over opschriften in Ned.-Indië“.

In No. 22 publiceert Pr. Geurtjens eenige Tanimbareesche raadsels, met de oplossing. Eén er van nemen we over, als typisch voorbeeld. Er komt een Hollander op Tanimbar en hij draagt geen kleeren, terwijl alle Tanimbareezen, die naar hem gaan kijken, deftig in 't pak zijn. — Antwoord: Een stoomboot, die geen zeilen op heeft is de ongekleeide Hollander en de bootjes der bevolking, met hun zeiljes, de Tanimbareezen.

Maandblad der samenwerkende Zendingcorporaties.

Het Juli-Nr. bevat verschillende kleine bijdragen, waarvan wij noemen: Eene Napoesche woning, door Dr. N. Adriani (met afb.). — Tien jaren Zendingarbeid onder de To Napoe, door J. Woensdregt (met ill.). — Een nieuw ziekenhuis te Pareredja (Oost-Java), door P. Cornet (met ill.). — Uit het binnenland van Boeroe, door J. H. Pieters. — Een moeilijk jaar, door E. J. van den Berg te Goenoeng Meriah (met ill.).

Handelsberichten.

In No. 643 vervolg der mededeelingen over „Koloniaal deelneming aan de Jaarbeurs te Lyon“. — Verder eenige gegevens over sago en sago-producten (ontleend aan publ. No. 2 (jaarg. 1919) van de afd. Handel te Buitenzorg). — Ook bevat dit Nr. o.m. nog de namen enz. eener in Indië ingestelde Commissie voor den luchtverkeersdienst.

De Waterstaats-Ingenieur.

De April-afl. bevat o.m.: Het voorkomen en het her-

stellen van afschuwingen (tengevolge van regens), door ir. D. Vooren. — Reorganisatie van den Waterstaat, door ir. M. A. van Oort. — De gevangenen in den Volksraad, door ir. J. A. van Santwijk. — De technische afdeling van het Dep. der B. O. W. voor assaineeringswerken en de verbetering van den gezondheidstoestand in Ned.-Indië, door ir. C. A. E. van Leeuwen. — De beteekenis van een centralen keuringsdienst voor deze gewesten, door ir. W. H. A. van Alphen de Veer.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van de Juli-afl.: Willem van Hogendorp's oordeel over Mr. H. G. baron Nahuys van Burgst, door P. H. van der Kemp. — Eene regeling betreffende het uitleenen van gelden voor landbouw- en andere doeleinden aan de Inlandsche bevolking door een plaatselijk fonds (districtskas) en het Gouvernement, door Stap. — Pan Balangtamak (De Balische Tjil Uilenspiegel), door P. de Kat Angelino. — Over rechten en plichten van suikerindustrie en bevolking in de naaste toekomst, door E. L. K. Schmülling. — Assistent-residenten uit vroeger dagen, door S. Kalf. — Vreemde koloniën, door Prof. D. G. Stibbe. — Kroniek, door Tertius (Hongelsnood-Overvloed. — Drastische maatregelen. — Dooden van B. B.). — Koloniale literatuur, door C. v. d. V. — Persoverzicht, door C. v. d. V. — Bibliographie, door C. v. d. V.

Ten slotte eenige titels, deels ontleend aan verschillende bibliographieën. De Chineezen en de rubber in West-Borneo. — Schildpadden aan Java's Zuidkust. — Over kina-plantsoenen. — Zedenbedervende dansen in Suriname. — Blijvend goeds, door ons in Indië gesticht. (Bijblad Aarde en haar Volken, Juni 1919).

Oud en Nieuw-Nederlandsch en Indisch edelsmeedwerk in de Maatschappij van Beeldende Kunsten te Amsterdam (Elsevier's Maandschr. Juni '19).

Een reis door Java (vervolg). In den Preanger, door H. Ch. G. J. van der Mandere (Morks Magazijn, Juni '19).

De Kloet-uitbarsting, door Dr. P. van 'Olst (Nieuwe Amsterdammer, No. 231). — Suwardi Suryo Ningrat (id. No. 233). — De Sarikat-Islam beweging, door H. Sneevliet (id. No. 234).

Batavia's driehonderdjarig bestaan. 30 Mei 1619—1919 (Studiën, dl. XCI, bld. 578 vgg.).

Uitvoerige bespreking van Dr. F. W. T. Hunger: De Cocospalm in Ned.-Indië. (De Tropenpflanzer, Juni '19).

David de Is. C. Nassy, schrijver van de „Essai historique sur Surinam“, door Mr. R. Bijlsma (Bijdr. voor Vaderl. Geschiedenis, enz. V, 3, afl. 2/3).

Verslag betreffende den Gouvernemens-Pandhuisdienst over het jaar 1917. 2 dln. (Batavia, G. Kolff en Co.).

Geschiedkundig leesboek voor de lagere school in Ned.-Indië, door G. van Duinen (N. V. Boekhandel „De Verwachting“, te Bandoeng).

De Kloet, door Mr. G. Vissering. — De academisch-Indische week te Amsterdam, door Prof. J. C. van Eerde. (De Amsterdammer, 14 Juni '19).

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar een solied adres.

Kleermakerij „UNICUM“

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

staat geheel tot Uw dienst en bepaalt den prijs vooruit.

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plaatelbakkerij „Zuid Holland“ te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONN
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

□ □ DROGERIEN □ □ CHEMICALIËN □ □
 □ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □
 □ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

M. A. v. d. ZANDT,
 Telefoon S. 1096 DEN HAAG Ant. Heinsiusstr. 21a
 LOODGIETER ELECTRISCHE SMID
 FITTER MUNT-INSTALLATEUR SLOTENMAKER

SANITAIRE INSTALLATIËN.
 COMPLETE KEUKEN-INRICHTINGEN.
 KACHELS, FORNUIZEN.
 ELECTR. LAMPEN, STRIJKIJZERS, KETELS, COMFOREN.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nes. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 ... en Maand-Auto's ...

Dag en Nacht geopend

Th. A. A. SIMONIS,
 GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
 TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
 Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

Dans-Kunstonderwijs. Instituut Bazarstraat 1.
 L. S. 183

Ik heb de eer U kennis te geven, dat alhier is gevestigd het Instituut ter bevordering der Lichamelijke opvoeding in de BAZARSTRAAT No. 1, telefoon —, waar o.m. Moderne en Klassieke danskunst methodisch wordt onderwezen.

Volgens rythm.-gymn.: leervorm wordt geoeffend: a. Zuivere walsvormen — links en rechts. — b. rustiek Bostoneeren. — c. Stijlvolle menuettes — en — Gavottes als educatieve vormen, — en d. Americandanses in genietbare uitvoeringen.

Inschrijving voor het e.k. seizoen kan dagelijks plaats hebben, terwijl Uwe belangstelling en Uw vertrouwen ten hoogste zal worden gewaardeerd, door de Directie:

JAC. OUDEGEEST, 1 Bazarstraat.
 Instituut Bazarstraat 1. Prospectus op aanvraag.

J. P. FLECK - Utrecht
Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN
Behangerij Stoffeederij
... Matrassen en Beddenfabriek

ALLE SOORTEN DEKENS MOTZUIVERING

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebius. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerderveert 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdags- en Zondags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in moderne talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.

Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd - of hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Balletstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren of van dienstbetrekking wenschen te veranderen moeten zich wenden tot: „PERSINGGAHAN”, Advies-Bureau en tehuis voor Ned.-Ind. Bedienden van de Vereeniging „Oost en West”, Dir. F. DE MUNNIK, van Boetzelaerlaan 2, Den Haag, Telef. Scheveningen 248, waarook gelegenheid bestaat voor logies, tegen een billijke vergoeding.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnwijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Vecarts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.02; 50 ex. f 2.50, voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—; voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENZ; II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.

Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.03 frankieerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten

II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht) Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.

IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht). Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

PENNOCK-COMPANY

Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed”

DEN HAAG BANDOENG

EXPORT van AUTOMOBIEL- en
KOETSWERK-ONDERDEELEN

N.V. Algem. Nederlandsch en Indisch Touristenbureau
's-Gravenhage „KOSMOS” Weltevreden-
Kettingstraat 1 Rijswijk

Vraagt inlichtingen omtrent onze reizen naar de slagvelden en onze gezelschapsreizen van Genua en Marseille naar Holland.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Amsterdam - Soerabaia - Hongkong - Kobe.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAIA.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

John Kennis

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Weteringschans 251 Amsterdam

Magazijn geopend 9-6 uur. Telefoon N. 8321 93

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

151

N. LOEB - DEN HAAG

NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

173

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

Opleiding hier te lande van Ambtenaren bij den Dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen in Nederlandsch-Indië.

In aanmerking komen:

Jongelieden van ten hoogste 25 jaar met einddiploma H. B. S. met 5 j. c. of een daarmee gelijkwaardig getuigschrift (b.v. einddiploma Handelsschool met tweejarigen cursus).
Schriftelijke aanmelding bij den ondergeteekende. Degenen, die dit jaar eindexamen denken te doen, kunnen zich thans reeds aanmelden.

**Opleiding kosteloos.
Toelage f 1000.- 's jaars.**

Verdere bijzonderheden, ook wat de vooruitzichten betreft, geeft de bekendmaking in de Nederlandsche Staatscourant van 9 Juli 1919 No. 151, waarvan de ondergeteekende op aanvraag kosteloos overdrukken verstrekt.

Namens de Commissie van voorbereiding,

Mr. A. J. C. FRANTZEN, Secretaris.

Heemskerckstraat 1^a, 's-Gravenhage.

19 L

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sortering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Voor den Zomer.

BLOUSES, SPORTMANTELS, KINDERJURKEN
EFFEN en GEBORDUURDE VOILES
ZEPHYRS
COSTUUMSTOFFEN

Vraagt Stalen.

Ruime Keuze.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; aertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

A. C. ZWANG Azn

Veemarktstraat 40
BREDA

Telefoon Interc.
No. 315.

Piano-, Orgel- en Muziekinstrumentenhandel

N.V. Autogarage „CITO”

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

Luxe Verhuur-Auto's

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.